RAOUL PLUS

ŽIVOT S BOGOM

„VRELO ŽIVOTA"

KNJIŽNICA ZA DUHOVNI ŽIVOT
KNJIGA DEVETA

RAOUL PLUS D. I.:

ŽIVOT S BOGOM

PREVEO

STJEPAN BÄUERLEIN

ZAGREB

NADBISKUPSKI ORDINARIJAT VRHBOSANSKI

Br. 2854/41.

IMPRIMATUR!

Saraievo, 24. rujna 1941.

† **Ivan,**
nadbiskup vrhbosanski
i metropolita.

TISAK „TIPOGRAFIJE" D. D. U ZAGREBU

Br. 11.380/42.
Dopušta se tiskanje knjige „Život s Bogom" od Raoul Plusa (preveo Stjepan Bäuerlein)
Državni izvještajni i promičbeni ured.

PREDGOVOR.

Stranice, što slijede htjele bi da upozore, ili bolje rečeno podsjete na najveličanstveniju stvarnost našeg života, na činjenicu, DA BOG PREBIVA U NAMA. Činjenicu kršćanima sigurno i odveć poznatu, ali u tolikoj mjeri potisnutu u pozadinu svagdanjim brigama ili ispraznostima, da je kod velike većine prestala igrati ikakvu ulogu. Mi živimo u prisutnosti — najužoj i najintimnijoj, kako je rečeno u toku knjige — najuzvišenijeg i najzanimljivijeg bića, — a to kao da nam je svejedno. Svraćamo svoju pažnju na novinske vijesti i knjiške proizvode, na mrave i kukce, na ptice i cvijeće, na ljude — dostojne i nedostojne, — samo na Boga tako bliza, tako usko s nama sjedinjena, rijetko kad pomišljamo. A kad i pomislimo na nj bude to tako površno i neodređeno, tako trenutno i rastrešeno, da to zapravo ne ostavlja nikakvih tragova u našem životu. Nije li to ne samo strašna bezobzirnost, nego i jedna beskrajna ludost? Imati u sebi Onoga, koji nas je stvorio i otkupio, koji nas podržava u biću i koji je sav, tako reći, samo jedna želja: činiti nam dobro — pa na to se ne osvrtati!

Ovo djelo, kao što već vidite, dolazi k Vama s čisto neprijateljskim namjerama. Ono hoće da Vas pokoleba u Vašim dosadanjim stavovima, da Vas probudi iz mrtvila, zapravo iz groba Vaših običaja, u kojima ste tako voljko, ali i bez vedrine živjeli. Zakopali ste se u se, misleći na sve, osim na Boga. Ali to ne može biti.

Bog živi u nama i do skrajnosti je divlje mimo te činjenice prolaziti kao da nas se ne tiče. Bog se ne smije mimoilaziti, jer ako mimo njega prođemo, mimoišli smo sami sebe — ali zauvijek: upropastili smo se u biću, promašili smo u najstrašnijem značenju riječi — svoj život. Mi naime ne možemo živjeti svojim punim i pravim životom, ako se ne povežemo uz izvor života, i život otrgnut s toga izvora mora, prije ili kasnije, posve presahnuti.

Ovo djelo o tome govori. Ne u obliku kakvih rasprava ili dokazivanja, nego u obliku kratkih, naoko nabačenih misli. Zrnaca, ako hoćete, ali koja odlučno teže k svijetlu, životu, rastu. Ona upravo namjeravaju razoriti neke Vaše dosadanje trajne stavove. Kao ono sjeme breze što je prigodom jednog pokopa palo u neku grobnicu, u Hannoveru, na koju su navalili veliku ploču s natpisom: »Ovaj zauvijek kupljeni grob ne smije se nikad otvoriti.« Ali i u grobu sjeme je raslo, dok nije jednog dana po sredini raskolilo tešku kamenu ploču. Mi bismo sasvim srdačno željeli, da sjeme pohranjeno u ovoj knjizi — imadne isti učinak obzirom na Vas, a i na nas

same. Jer ako uistinu nešto živa, snažna, Božjega ne proklija u našim dušama i ne razori naše bezbožne položaje, mi ćemo sve dublje tonuti u tami tvari i u tuzi dana.

Jer na našoj zemlji i jest sve tugaljivo i tamno. Samo Bog, vječna svijetlost i beskrajni život može u našu dušu unositi dovoljno svijetla i vedrine, da on postane nešto velika i vrijedna.

Pisac knjige o. Raoul Plus nije više nepoznat našoj čitalačkoj publici.[1] Među suvremenim duhovnim piscima francuskog jezika on je — uz Pierre Charlesa — najčitaniji, a osim toga i najplodniji. Tisuće i stotine već tisuća njegovih djela raspačano je u razmjerno kratko vrijeme. Razlog je tomu, nesumnjivo, uz solidnost nauke to, što je pogodio duh današnjeg čovjeka.

Uredništvo »Vrela Života«

[1] Nedavno je izašla na hrvatskom jeziku u izdanju oo. Isusovaca njegova knjiga razmatranja za svećenike »Mon oraison« (»Moja svagdanja molitva«). »Vrelo života« ima već prevedeno i u pripravi »La folie de la croix« (»Ludost križa«), a djelomično prevedeno »Face a la vie« (»Pred životom«) 1. i 2. dio.

UVOD.

Da između nas i Boga postoje odnošaji i to veoma uski, to je čvrsta vjerska zasada, temeljito i duboko dokazana. Mnogi je, istina, niječu, ali mi ih puštamo.

Teža je stvar, što za njeno duboko bogatstvo ne znaju većinom ni oni, koji je priznaju. Zbog toga ona ostaje neiskorištena, neshvaćena, neiscrpljena, dok je u zbilji bogatija, sadržajno punija i neiscrpivo plodnija, nego sve ostale. Zbog toga također i kod onih, koji su došli u vezu s uzvišenom naukom o tajanstvenom prebivanju Boga u dušama, o posvećujućoj milosti i koji su osjetili želju, da po njoj žive, te se po njoj i uzdignu do najvišeg stepena, nijesu još nastupili pravi odnošaji između Boga i njihove duše.

Poteškoća nije u nejasnosti tajne, nego više u tom, što tajna krije u sebi preveć neočekivana, odveć uzvišena i u nekom smislu nepristupačna. A osim toga, ovdje je sve područje »nevidljivoga«, sjetilima se ništa ne može zamijetiti. Čovjek treba da se pri tajni zaustavi dva put, više put, pa da mogne reći: »Ne snivam. To je istina. Zbilja je tako«.

Tek malo po malo, neprestano se navraćajući, čovjek otkriva sav sjaj i veličinu tajne. Kao kad za-

đemo u pećinu, što blista mnogim lijepim sigama. Tek nakon dugog promatranja i kad se pogled privikao na svijetlo-tamni sjaj lukova, skrivenih na pojedinim mjestima, otkriva se divno i brojno stupovlje.

Kako da bolje priviknemo svoj duhovni pogled, da prodire »u našu nutrašnjost«, nego neprestano mu pružajući koju kratku riječ; brzu i kao usput nabačenu misao, koja će se zasjeći u onu našu uobičajenu nepažljivost i prisiliti dušu, da rekne: »*O, daj vidimo to! Gdje sam ja to? Tu? . . . Nijesam na to ni mislio! . . . Kolikog li blaga najedanput!* . . .«

Pače, ako jasnoća treba i da izčezne, te nas tama ponovno obavije, kolike li blagodati, u ovim trenutnim rasvijetljenjima, što na mahove prošaraju naš život i kroz zastrto obzorje otvore nam neizmjerne perspektive.

»Koliko je ljudi, koji piju, jedu i žene se; kupuju, prodaju i grade; prave ugovore i brinu se za svoj imetak; imaju prijatelja i neprijatelja, vesele se i pate; rađaju, rastu, živu i umiru, — ali »uspavani.«[1]

»Uspavani«. Kako je ta riječ u opreci s onim što je rekla sestra Elizabeta od Presvetoga Trojstva: »Živjeti budan u svojoj vjeri . . .«[2])

Netko je rekao: Kakve li ideje: »Zasaditi kraj zida trsku, što misli«.

[1]) Joubert.
[2]) Karmelićanka iz Dijona. S mnogo koristi čitaju se njeni Souvenirs.

Da, nažalost, ali ima tih jadnih trstika — kršćana, koje tako malo misle.

Istina, svijet ne miruje. I Bog znade, da je lijenost od svih glavnih grijeha — u današnje vrijeme najmanje na glasu.

Ali to je komešanje ljudi, što napola spavaju. Čovjek je u napasti da se približi svakome od njih te rekne: »Prijatelju, čemu sva ta radinost, ako smijem pitati? Vi mnogo toga poduzimate. Ali kakav ste stav zauzeli prema onome što je bitno? . . . Jeste li kadgod o tome razmišljali? . . .«

»Razmišljao? . . . Pa vidite i sami, da imam drugoga posla! . . .«

Nekad se ono Isus iz Nazareta usudio reći, da je »*jedno samo potrebno.*«

Svatko znade, da Krist nije »moderan«! Premda je bio tesar, nedostajalo mu je praktičnog smisla . . . »Najprije briga za kraljevstvo. A ostalo će već samo od sebe doći! . . . I to je kraljevstvo u vama, u vašoj nutrini . . .«

To je starinski, odveć starinski način govora. Kolikog li nepoznavanja života!

A onda one njegove riječi Marti, koja se uznemiruje i postaje nestrpljivom: »*Marija je bolji dio izabrala!*«

Propovjednik blaženstava odveć zaboravlja, da su svi naši krajevi »područja intenzivnog, snažnog života« i, zar ne, da su »poslovi poslovi!«

Svijet je pokročio naprijed... Hajde još, tko hoće da sanjari. Hajde, vele, — igrajući se riječju, koja nešto drugo znači, — tko hoće da bude »mistik«, da živi daleko od svijeta!

Žena iz Betanije do nogu Kristovih. Krasna misao da nadahne umjetnika. Ali bijedan uzor za ljude rada, kao što smo mi!

Mi ne volimo, da čovjek gubi vrijeme bilo na što.

*

Eto, tako je. I jer se neće da gubi vrijeme na razmišljanje, gubi se čitav svijet.

Nije li to već prorok Jeremija rekao: »*Opustjela je zemlja... A zašto?... Zato, što nitko ne razmišlja u srcu svome...*« (12, 11).

Dobro je Jeremija opažao, i dobro je poznavao ljude.

I Sin će Božji, u svoje vrijeme, reći: *Jeruzalem će propasti, jer se nije trudio da spozna vremena i sreće, pohođenja Gospodinova* (Lk. 19, 44).

Tko bi pak mogao sumnjati u bistrovidnost Učitelja?

*

Bitna je stvar za čovjeka s Bogom odnošaje uspostaviti.

»*Myself and my Creator*«, *rekao je Newman.*

»*Ja i moj Stvoritelj. Sve ostalo je ništa*«.

Treba odgojiti i pojačati elitu, danas tako rijetku, koja bi mislila kao i Newman i koja bi žarko žudila, da se što češće nađe nasamo s Gospodinom.

Otac Gratry savjetuje: »Pazi na Boga u svojoj nutrini, šuti, budi sabran, da bi mogao čuti glas duše svoje i glas Božji. Zar ćeš, brate, prekoračiti i pedesetu godinu a da nikad toga nijesi pokušao? Možda nikada nijesi ni četvrt sata molio Gospoda u duhu i istini?«

I nastade šutnja od pô sata u nebu, kaže Sveto Pismo. Zar ne znaš za ovo pola sata nebeske šutnje? Zar nijedanputa u toku čitavog tvog života nije došlo do nje?

»U ovoj noći saberite se i održite samo četvrt sata šutnje za svoju dušu i za Boga«, reče neki veliki biskup, obraćajući se jednoj skupini muževa. I gle, oko pola noći, neki starac probudi biskupa i reče: Proveo sam, po prvi puta u svom životu, četvrt sata šutnje. Ne mogoh sačekati sutrašnjeg dana, da vam to reknem. Moj se život preobrazio. Ja pripadam Bogu i njegovoj vječnoj istini...«[1])

Dajte vi, koji u ovaj čas držite u rukama ovu skromnu zbirku misli, ovo pô ili četvrt sata što ga treba posvetiti razmišljanju, razmatrajte o izvanrednoj tajni: o Bogu prisutnu u vašoj duši po milosti posvećujućoj, jer u njoj je, znate, »izvor što ključa do u život vječni...« (Iv. 4, 14).

---

[1]) Gratry: Les sophistes et la critique. Concl. pp. 388; 389.

Vi ste one odabrane duše, što ih kroz vjekove zove Izaija prorok: »*Omnes sitientes venite ad aquas! Svi vi, koji žeđate, dođite k izvoru*«. (55, 1). I pisac knjige otkrivenja: »*Qui sitit veniat et accipiat aquam, Tko žeđa, neka dođe i primi vodu, koja život pruža*« (22, 17).

Ne morate sve redom čitati; otvorite bilo gdje ovu knjižicu, kao što se to običava činiti s »Nasljeduj Krista«.

Možda će vam se dogoditi da pročitate i više odlomaka a da se njima ne okoristite. No zato ne krivite pisca... *Misli, pa i najljepše, moraju naći svoj priključak u našoj duši.*

Možda će koja druga misao spasonosno djelovati na vašu dušu. Ne treba da težak ili dragocjen komadić kovine padne na ploču sposobnu da podrhtava, pa iz nje odjeknu brojni glasovi.

Pojava, što smo je malo prije opisali odjednom će se zbiti. Djelić zastora razdrijet će se. Bit će to kao skroman i trenutan bljesak. Neočekivana pukotina na tamnom zidu vidljivih stvari dopustit će vam, da za čas nazrete Nevidljivoga prisutna tu, u dubini vaše duše, gdje vas on već čeka.

Ako vam Bog dadne da doživite taj čas, znajte ga cijeniti. Takav jedan trenutak krije kadgod u sebi tajnu moć, da preokrene dušu.

Zatvorite tad knjigu... Otad ona bi vam samo smetala. Bila bi zaklon između vas i Božanskog Gosta, koga ste u sebi nazreli.

Zatvorite knjigu... I sve izlaze, koji vode navan.

Vi sami... i Bog. — *Myself and my Creator.*

U središtu ste svijeta. Ako vam bude dano, da u njem ostanete više od jednog časa, tim bolje!

Iz ovog nutarnjeg susreta s Gospodinom Bogom, ne ćete izaći isti.

I ako se ponovno rodi u vama želja, da se s njime sastanete, znak je to, da Učitelj namjerava od vas učiniti nešto na svoju slavu...

POGLAVLJE I.

BUDI PAŽLJIV U SRCU SVOME.

Uvjeti nutarnjeg saobraćaja s Bogom.

»Kao dijete i odrastao čovjek, kao mladić i kao starac stalno sam živio što moguće dalje od samoga sebe... Daleko od tog da bi težio da sâm sebe upoznam, svim sam se silama uvijek trudio, da o sebi ništa ne znadnem. Držim, da je poznavanje samoga sebe izvor briga, nemira i muka. Sa sobom sam saobraćao što sam rjeđe mogao... Ne znadni ništa o sebi, to je osnovno pravilo mudrosti... Uvijek sam znao rastresti se zabavom i to je bilo sve moje umijeće života.«

Ovako, evo, jedan romanopisac, koga je sumnja posve bila obuzela.

Mi kršćani sasvim drugačije mislimo. »*Zašto ne upirete oči u dubine svojih duša?*« — pitala je sveta Radegunda svoje duhovne kćeri.

Uđimo dakle u sebe, »u svoju nutrinu«. Možda nas tamo čekaju mnoga, i posve neočekivana otkrića.

Nutarnji život.

Duša često puta zaželi prodrijeti u nutrinu druge duše. Ali u svoju tako rijetko!

*

Većina ljudi ne služi se gotovo nikada neuporedivom povlasticom, da se odvoje, otmu od okoline *i da se saberu sami u sebi.* Kao da su mrtva kovina, koju nikad nije podišla želja, da se oslobodi zemljane mase, što je sputava.

*

Neki samo — među najvećim osvajačima svijeta i samih sebe — znadu se domoći uspjeha kome nema ravna: da na njihovu zapovijed i prema njihovom nahođenju izčezavaju ljudi i stvari. Da se ruše prividnosti, da nestaju malo po malo sitnice. Dok se ono, što je bitno diže najednom, isključivo, mirno, u čitavom svome sjaju. Napadano možda od raznih poriva, ali pobjedonosno ipak i gospodareći.

Jesmo li i mi među tom nekolicinom?

*

Vježbati se dakle treba u tom, da ništavilo kad god potisnemo u ništavilo, a Bog će se već pokazati.

*

Nekoji primjećuju, da poteškoća ne stoji u razmatranju, nego u tom da čovjek *misli na razmatranje*. Možda ta teškoća ipak nije tako velika.

*

U počecima treba uvijek rado primati prigode, koje nam se nameću ili nuđaju. A kasnije će već manje trebati poticaja, ili službenog pozivanja. Kad čovjek dragovoljno pristaje da razmatra, naviknut će se, da razmatra spontano.

Moć sabranosti.

Osamljenost ne stvara uvijek samoće. Čovjek može biti veoma osamljen i usred buke.

*

Kad duša živi nutarnjim životom, onda i usred svjetske vreve zna, savršenom prijaznošću, sačuvati moć, da u duhu bude daleko od nje. Ona ima najplemenitiju i najrjeđu neovisnost.

*

Da se čovjek mogne uzdići *sam nad sebe*, treba živjeti *sam u sebi*. (Što, dakako, ne znači: za sebe.)

*

Mnogi izgovaraju molitve. Malo ih je koji mole. Moliti ne znači samo govoriti, moliti znači i *slušati*. »Vi sami ne slušate, što govorite«, kliče sveti Ivan Zlatousti, »kako možete očekivati, da će vas Bog slušati?«

*

Sabranost! . . . Rekli su da je to *pasivna* krepost! Krepost, pri kojoj čovjek ništa ne čini. Pokušajte!

*

Pisac »Nasljeduj Krista« u prvom poglavlju prve knjige piše: »*Stude cor tuum ab amore visibilium abstrahere et ad invisibilia te transferre.*« Hoćeš li da budeš Božji, »*radi na tom, da se otrgneš od vidljivoga, i da se okreneš prema nevidljivome. Stude, abstrahere, te transferre, pregni svim marom, trgni se, zahvati obim rukama, da silom prodreš*«, — ovo očito nijesu riječi koje bi baš poticale na počinak.

Bog u nama.

Koliko živog rada treba, da čovjek zamijeti veliki Božanski rad u sebi.

U buci riječi i jurnjavi događaja, tutnjava zatomljuje sve druge glasove. Čovjek ne čuje, kako sasvim u blizini,podzemna bujica dubi srce stijene.

*

Treba uvijek da bude neki razmak između oduševljenja i rada... Na to moram misliti *prije nego započnem. A kad sam već započeo, važno je,* da u svemu sačuvam »prisutnost duha« i također: »prisutnost srca«.

*

Ne sudjelujmo u svojim poslovima tako, da nemadne u njima više mjesta za Boga. Bog ima pravo, da ni u kome našem djelu ne bude posve zaboravljen.

*

Poslije svakog čina uđi u se. No ne zato, da se možda sam sebi svidiš.

*

Živjeti *nutarnjim životom* ne znači živjeti *sam za se.* Biti *sabran* nije isto što i biti povučen.

Živa vjera.

U meni su dva čovjeka. Jedan glavni, koji živi poput svih ostalih ljudi. A onda drugi, sporedni,

koji od vremena do vremena utka u taj redoviti, obični život po koje kršćansko djelo.

Zar to znači imati živu vjeru?

*

Bez sumnje, naša su djela, ako ih i ne prožmemo izričito mišlju na Boga, ipak »božanska«, samo ako smo u stanju milosti.[1])

Ali zar nas ne dira to, što tako malo božanskima izgledaju?

*

Malo je to: jedva se razlikovati od poštena poganina.

Mi prihvaćamo vjerske zasade. Ali nije dosta da ih *vjerujemo,* moramo njima biti *prožeti.*

*

U čem stoji *vjerski duh?* U tom da to se naviknemo sve gledati u Bogu i gledati Boga u svemu.

*

»Kršćanima« — kako je netko dobro primijetio — »ne dostaje razmišljanja o onome, što vjeruju. Ne traži se, da proširuju svoje znanje, već da duboko u nj zarone.«

---

[1]) Dovoljno je po sebi, da smo prethodno, makar i davno tom mišlju, takvom nakanom prožeti. Bolje je ipak obnoviti dobru nakanu pri svakom djelu ili barem što češće.

Kakva čudna besmislica: ovdje na zemlji ne mislimo nikada, ili gotovo nikada, na ono, na što ćemo misliti kroz cijelu vječnost.

Samoća i razmatranje.

Prvo što je Spasitelj tražio od sv. Margarete Marije bila je samoća. »Načini nutarnju samoću *u svom vlastitom srcu,* i tamo će ti se tada objaviti *moje Srce.*«

*

Zlatno je pravilo, što ga je dao Fenelon: »Nije potrebno čekati slobodne časove, da mognemo zatvoriti vrata svoje duše. Mjesto da gubimo vrijeme žaleći što nismo sabrani, saberimo se odmah!«

*

Ima riječi kojima značenje treba znati otkriti. Možda su nam svaki dan na ustima, ali one čuvaju za nas svoju tajnu. Kao i ljudi. Malo je naime prijatelja, koji otkrivaju svoje tajne pri prvom susretu.

*

Netko reče: »Hoćete da vidite moj kip?« I pokaže pri tom kostur sastavljen od žice. »To da je kip?« »Pa da: ostaje samo još, da se glina utisne

među te željezne šipke i da se svemu dadne izražaj.«

Većina je našeg znanja kao kostur bez mesa. Treba ga obogatiti *razmatranjem.* Tada mrtvo znanje postaje živo; od nijemog postaje rječito, od slabokrvnog puno snage i života.

„Živi Bog".

»Kako vi sebi pretstavljate Boga?« — »Kako? Kao tri velika slova, ispisana bijelim kamenčićima na obronku zasađenom travom, što se iz daleka vidi.«

Za kolike Bog nije ništa drugo nego riječ, tri slova, prazni izraz. Mrtvi Bog.

A ipak Bog za se negdje kaže, da je »Živi Bog!«

„Slast stvari".

Sretne one duše, koje osjećaju potrebu, da iza sveg što vide zavire u pozadinu, da pogledaju naličje slike. Koje se ne zadovoljavaju prividnostima, nego uporno pitaju s onim engleskim esejistom: »*Behind the veil?*« — »*A iza zastora?*« *Šta se tamo nalazi?*

Kroz riječi i preko njih treba prodrijeti u stvarnost. Tko ne umije zapažati, riječi će više sakrivati nego otkrivati ono što pod sobom kriju.

*

Kolika razlika između nas i svetacâ u razumjevanju i najmanjeg pitanja katekizma! Mi se nijesmo naučili »zalaziti u stvarnost« — ili kako kaže sv. Ignacije »*gustare res internae*«, »otkrivati nutarnju slast stvari«.

Prolaznosti i neprolazno.

Kakvo mjesto zauzimaju u našem životu misli na ispraznosti, na ono što i nije zapravo *ništa!* Od 1440 minuta, od kojih se sastoji dan, bar bi ih nekoliko mogli upotrijebiti za razmišljanje o onome, što je zbilji »*sve*«.

*

Umjetnost je znati puštati prolaznosti da prolaze, i, dok stvari nezamjetno klize mimo nas, čvrsto se prihvatiti onoga, što će vječno trajati.

*

Njemački je mistik, Tauler, jednom rekao: »Rajna teče kroz moju dušu«.

Kakvo more briga, zar ne, zaokuplja stalno našu nutrinu. Ali ne bacajmo se zato bezglavo u njega.

*

Služi se svojim očima naročito za to, da gledaš *u sebe sama.*

Ali, šta to znači reći nekome, da zađe u *sebe sama?* Ne znači li to siliti ga da se ukrca za ne znam kakvu daleku, neprijatnu i nepoznatu zemlju?

Poći u sebe, kakve li misli, kakva li putovanja!

*

A ipak bitno se naše nalazi u »nutrini«.

*

Predjeli, što ih treba otkriti, nijesu daleko. Oni *su sasvim blizu.*

Nađe se brodara za sjeverni pol i Ognjenu Zemlju, za krajeve u kojima jedva da ima života. A zemlja naše duše ima u sebi *Život.* Koliko ih je međutim koji na njoj pristaju? Koliko ih je koji je istražuju? Koliki na njoj razapinju svoje šatore?

Iz djela Msgra Gay-a.

Što čovjek više napreduje, tim se sve za nj više pojednostavnjuje i stišava. Čovjek bolje shvaća, da je bit stvari u nutarnjosti. I da, dok se vanjski oblici naših djela na zemlji nužno mijenjaju, jedno je samo važno da činimo: da ljubimo Boga, da ga promatramo, da mu služimo, — što znači da sebe posvećujemo; a za bližnjega da se žrtvujemo. Ah, kako je veliko umijeće znati posjedovati mir, iako nam je s a s v i m blizu. Mir nam je ne samo posve b l i z u, on je u nama. Mir, uostalom o kojemu govorimo nije nešto zamišljeno, nije tek neko stanje, to je b i ć e, koje živi, djeluje, ljubi i to biće je dar Božji, još više: to je Bog sam.)*

(Pismo njegovoj sestri, Korespodence, sv. II., str. 24).

»P r o b u d i s e, moja dušo, zar bi još htjela spavati? Slušaj poruku, koju sam ti donio. Iznad nebesa stanuje kralj, koji želi da budeš njegova. Njegovo srce čezne za tobom. On te neizmjerno ljubi. Njegova

---

*) »Ipse enim est pax nostra, On je mir naš«. Eff. II, 14. — »Ego pax tua magna nimis, Ja sam mir tvoj veliki«.

je ljubav tako nježna i vjerna, da je ostavio svoje kraljevstvo i ponizio se zbog tebe. Zar će još dugo morati čekati, dok mu tvoje srce odgovori? On te zove . . . tebe i tvoju ljubav.«

(Les Exercices de sainte Gertrude, str. 27, 2. izdanje Oudin, 1876.)

POGLAVLJE II.

MEĐU VAMA JE NETKO KOGA NE ZNATE.

Temelji nutarnjeg saobraćaja s Bogom.

»Među vama stoji netko«. Ovim je riječima Ivan Krstitelj navijestio židovima, da se među njima nalazi Spasitelj i odmah je nadodao: »Ali vi ga ne znate«.

A znamo li mi za nj? Preteča nije govorio samo svojim suvremenicima. On govori svakome od nas.

Taj NETKO je ne samo m e đ u nama, on je u nama.

Nastojmo, da saznamo tko je taj gost — odakle dolazi — i šta hoće.

Tajna našeg krštenja.

Da je kako obaći svaku krštenu dušu i omogućiti joj, da se jednom dobro, duboko zamisli u svoje krštenje.

Za mnoge je *krštenje* u tom, što su jednog dana, — ima dugo od toga, — bili zapisani u maticu krštenih.

*

Nijesmo bili *svijesni*, kad smo kršteni. Pazimo da pri toj nesvjesnosti uvijek ne ostanemo. Tada nijesmo znali šta smo primili, ali nastojmo, da ne ostanemo pri tom neznanju. Sakramenat nam je dan *bez nas*, ali nemojmo tako živjeti kao da smo *bez njega.*

*

Donose u crkvu novorođenče. I eto Bog, ako je tako moguće reći, silazi s neba. Kamo to ide? Kome to idu tri božanske osobe? U koji to novi raj, svjetliji i prostraniji odlaze? . . .

Kuda idu? U dušu mališana, nad kojom će sad poteći sveto pomazanje.

*

Znadeš li, Bože, kamo ideš?... Misliš li, da će ti to dijete uvijek ostati vjerno?...

Malo prije to je novorođenče bilo sin čovječji. Sad izlazi iz crkve. Anđeli se nad njim klanjaju. On je *sin Božji*...

*

Donose dijete majci poslije rođenja. »Malo kasnije! Poljubit ću ga, kada bude bilo kršteno.«

Divan primjer kršćanskoga shvaćanja. Prije nego je bila izljevena voda po njegovom čelu to je bilo tek malo dijete. Iza krštenja to malo dijete ima u sebi Svemogućega.

„Od Boga rođen".

Stvarajući nas Bog nam je dao *naše biće.* — Krštenjem smo postali nadnaravni *sudionici njegova Bića.*

*

»*Rođenjem sam postao sin čovjeka i žene*«, *samo natus — rođen, i ništa drugo.*

Krštenjem sam postao »*sin Božji*«, *od Boga rođen,* »*ex Deo natus*« (Iv. 1, 10).

*

Mi slavimo godišnjicu svoga dolaska na svijet. A zašto ne bismo s mnogo više razloga slavili godišnjicu svoga ulaska u Crkvu? Veliki je razmak između *ljudskog* rođenja i *božanskog* rođenja.

*

Neki misionar upita nekog starca u Sjevernoj Americi: Koliko ti je godina? — Tek dvije godine, — odvrati starac. — Ja brojim godine svoga života odkad sam po svetom krštenju rođen Bogu. Osamdeset godina, što su prije toga prošle, bile su život umiranja.

A mi, koji smo već odavno kršteni, da li ovako svježe i s poštovanjem mislimo na svoj krst?

*

Važno je stoga vrlo u doba, kad se razum kod djeteta budi, upozoriti ga na Boga, koji od krštenja stoluje u njegovoj duši. Koji je, tako reći, čekao da se razbude njegove sposobnosti. — I podučiti stoga dijete, da se divi toj veličanstvenoj činjenici, da je istražuje i da po njoj živi. Ako to na vrijeme ne učinimo, bit će prekasno. Kasnije će imati drugog posla! Postat će kao i ostali ljudi; i *bitno* ga više ne će zanimati.

*

Treba iskoristiti kod djece njihov kraljevski dar, njihova netaknuta srca i um spontano otvoren prema svemu božanskomu.

Zar je zbilja Bog u meni?

Bog da živi u meni?... To nije moguće! To je odveć lijepo!... Ali tako *jest*...

*

U uzvišenoj molitvi na svojoj posljednjoj večeri, što ju je blagovao s Apostolima, obratio se naš Gospodin svome Ocu: »Oče, da budu *jedno*, kao što si Ti u meni a ja u Tebi. *Ja sam u njima* a Ti u meni... da Ljubav, kojom si me ljubio (t. j. Duh Sveti) bude u njima, i ja također u njima (Iv. 17, 21, 23, 26.).

Još jasnije u uzvišenom govoru dvanaestorici prije te molitve: »Ako me tko ljubi (živi naime u stanju milosti), moj će ga Otac ljubiti i k njemu ćemo doći i nastanit ćemo se *u njemu*«, (mi, božansko Trojstvo) Iv. 14, 23.

Po tome dolasku Božjem u nas — veli sveti Petar — (2a Posl. 1, 4.), postajemo »*divinae consortes naturae — dionici Božje naravi.*«

Treba li jasnijih riječi?

Ponos djece Božje.

Sveti Ivan nas naziva *djecom Božjom.* — »Koji ga primiše dade im da budu *djeca Božja, — filios Dei fieri*«. Po stvorenju smo sluge. Sluga je *u* obitelji, nije *iz* obitelji. Po krstu postali smo *posinci*

Božji. Nekoć »djeca srdžbe« sad možemo Bogu reći »Oče naš«. I to posinjenje nije nikakova posljedica nekakovog pravnog ugovora, koje samo donosi ista prava. Ne, mi smo postali iste krvi.

*

Hram Božji — templum Dei. U nama stoluje cijeli Bog. »*Ja sam onaj koji jesam, ti si ona koja nijesi*«, rekao je Spasitelj jednoj svetici. To je, eto, milost koja je dana našoj duši: Onaj koji jest, prebiva u srcu »onoga, koji nije«.

*

I sveti Jeronim zadivljen tom veličanstvenom činjenicom piše Eustohiji: *Mi bismo kršćani trebali drhtati od neizmjernog i svetog ponosa. Disce sanctam superbiam.*

A kako je s nama u tom pogledu?

„Netko" je prisutan.

Kako bi se naši odnošaji s Božanskim gostom duše promijenili, kad bismo razumjeli riječi nekog kršćanskog filozofa: S neizmjernim treba postupati ne kao s kakvom stvari, već kao s osobom.

*

Na što većina ljudi pomišlja, kad čuje riječ »milost posvećujuća«?

Na nešto nejasna, nestvarna, neodređena...

Mi smo, kao obično, žrtve čisto misaonog izražavanja.

No milost nije samo *nešto,* ona je *netko,* Bog prisutan u nama.

Koliko me Bog ljubi?

Bog, njegova vječnost, njegova neizmjernost izgleda tako daleko...

A kad bi me ipak nekom srećom, taj Bog stao ljubiti, da mi pruži ono, što sačinjava njegov život. Kad bi sebi bio rekao: »*Idem ga ljubiti kao da mi je sin*«. — Kad bi bilo istina, što veli sv. Pavao: »*On me je preodredio, da postanem njegovim djetetom*« — »*In adoptionem filiorum*« (Efež. 1, 5.)

Ali u zbilji je tako! Sveti Pavao ima pravo. To je, uistinu, odviše, *propter nimiam caritatem* — *zbog prevelike ljubavi svoje* — tako je učinio s nama. (Efež. II, 4.)

*

»*Deus cordis mei*« (Ps. 72, 26.) — »*Bog je Bog srca moga*«. To je najdirljiviji izraz Svevišnjega. On nam pokazuje onoga, koji je tako daleko, a ipak tako blizu!

*

Moj Bog.

Kako je riječ, koja se često čuje u običnom razgovoru »Bože moj! Bože moj!« puna značenja i snage! Moj Bog, Bog, koji meni pripada, Bog, kome ja pripadam, doista je Bog; ali on pripada meni, on je zbilja *moj!*

*

Bog je svagdje prisutan, nužno, općenito. Bog je prisutan u *nama* po milosti. To je prisutnost nekoga koga se ljubi i koji nas ljubi, prisutnost vanredna.

»*Ti si prebivalište Božje*«, reče nekom kršćaninu sveti Augutin.

»Šta hoćeš više?«

*

Približim školjku svome uhu. Slušam, kao da cijeli ocean šumi u njoj. Jednostavna opsjena.

Slušam kako udara moje srce. Ocean života u njemu podrhtava. Zbilja, najstvarnija zbilja.

*

Sveti Ivan naslonjen *na* srce Isusovo.... Zavidimo tom prijateljstvu. A zar smo mi manje sretni? Duh je Sveti *u* mome srcu, *u meni*. Kakvo je to tek prijateljstvo!

*

Sve tri su osobe u meni.

Duh je Sveti istodobno najuzvišenija *stvarnost*, *»donum Dei altissimi«*, i u najvećoj mjeri *naša* stvarnost: *»dulcis hospes animae«, on je slatki gost naše duše.* To je stvarnost, koju mogu istraživati bilo dižući se do neizreciva sjaja Božje Biti, bilo silazeći u najtiše dubine mog, pobožanstvenjenog bića.

*

Kad se kaže da Duh Sveti stanuje u dušama pravednika, to ne znači, da je treća osoba tamo sama nastanjena. Tamo gdje je ona, tamo je u isto vrijeme prisutan i Otac i Sin. To se nastanjenje *pridjeljuje* Duhu Ljubavi, jer je ono u biti svojoj djelo ljubavi.

*

Imam li ja poštovanja prema svom krštenju, prema svojoj potvrdi, prema blagdanu Presv. Trojstva, koji se smatra vrhovnom točkom kršćanskog života[1]), prema Duhu Svetome i prema »Slava Ocu« ... (Gloria Patri), tom najpunijem zazivu, što postoji?

Ako nemam, čemu da tako ograničujem svoje obzorje? Ako imam, tad stupam tragom velikih prijatelja Božjih.

[1]) Blaženi Petar Lefevre, prvi svećenik Družbe Isusove, razmatrao je jednoga dana 1543. g. o Presv. Trojstvu: »Ovdje stvori odluku, da ćeš svake godine na dan Presv. Trojstva napraviti zbroj svojih uspjeha. Taj dan treba da bude početak žetve godišnjih plodova i cilj tvojeg duhovnog napretka, izgradnja hrama, u kome treba da pripraviš sveti i vječni boravak presv. Trojstvu, u kome se dokončavaju sve tajne Isusa Krista, kao i sve svečanosti, svetkovine i nedjelje, što ih je ustanovila sv. Crkva« (Mémorial du Bienheurex Pierre Lefevre. 1. izd. Bouix-Gauthiers-Villars 1874., str. 373.).

*

Jednog dana pokaže Bog Sv. Alfonzu Rodriguezu kako se u duši plemenitog misionara Sv. Petra Klavera nastanilo Presveto Trojstvo. Možda je On time htio nagraditi poniznog vratara učilišta na Majorki, kojemu je svakog jutra prvi uzdah bio: Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu.

Tijelo Kristovo u nama.

Oni koji se pričešćuju primaju u se tijelo Kristovo. Mi se tome divimo. To tijelo ostaje ipak tek kratko vrijeme, dok se svete čestice ne rastvore. Onaj, koji živi u milosti posjeduje Božanstvo Oca, Riječi i Duha Svetoga, ne četvrt sata, već *kolikogod hoće, i ako hoće, uvijek.*

Je li po sebi nešto manje primiti božanstvo Oca, Sina i Duha Svetoga, da ostane trajno u nama, od primanja svete čovječje naravi utjelovljene Riječi, koja i tako prolazi? Nije. Nego to se dvoje nadopunjuje.

Prisutnost presv. Trojstva ne umanjuje sreće pričešćivanja, a sveta pričest pojačava radost života u milosti.

No možda će tkogod reći: »Čemu onda pričest, ako je Bog već u nama prisutan po stanju milosti?«

Stoga, što Bog želi iscrpiti sve načine da nam se dadne i sve mogućnosti, kojima ga možemo primiti.

On je Bog, i kao takav on nam se predaje u krštenju. Euharistija to nadopunjuje dajući nam Boga-čovjeka.

Imamo dušu i možemo se s njime duhovno sjediniti po milosti posvećujućoj. Imamo tijelo pa se možemo s njime sjediniti i tjelesno u svetoj pričesti.

Bog jedino može dostojno dočekati Boga-čovjeka.

Euharistija je sakramenat živih, pa kao takova traži milost posvećujuću, dakle Boga prisutna u nama. Bog jedino može dostojno dočekati u nama Boga-čovjeka.

Dva puta se to sam Učitelj udostojao rastumačiti svetoj Anđeli de Foligno: »Ja sam tvoj; kad me primaš, primaš onoga, koga već posjeduješ. Pričešćuj se dakle u ime Oca i Sina i Duha Svetoga. I ja dostojan, učinit ću te dostojnom«.[2])

---

[2]) Le Livre des Visions et Instructions., gl. XXII. i XL.

Znak naše veličine.

Kakve načine sjedinjenja s nama nije sve Isus izmislio? Ne zadovoljavajući se time što nas je sebi *utjelovio* na dan našeg krštenja, on hoće još, no ne više mistično, već tjelesno da se *utjelovi* u nama svaki put, kad primamo kruh živih.

Doista, Euharistija postoji zato, jer postoji stanje milosti. Budući da je »nadnaravnost« život, trebalo je za uzdržavanje tog života dati mu prikladnu hranu.

*

Razmisli samo: čovjek je po svom nadnaravnom uzdignuću tako velik, da mu kao hrana treba ništa manje nego tijelo Sina Božjega.

*

Jer sam pozvan, da se jednog dana pričestim božanstvom bez vela, pripravljam se na to pričešćujući se božanstvom sakrivenim pod prilikama kruha i vina.

Bog je udesio stvari postepeno.

Sjedinjujem se s Bogom po krštenju ili po sakramentu pokore, i eto me u stanju milosti; sjedinim s Bogom-čovjekom po pričesti, i eto me u još užem saobraćaju s njime; sjedinit ću se konačno s Bogom, ne više sakrivenim, nego otkrivenim, bez ikakva zaklona, i to će biti nebo.

Pričest sredstvo sjedinjenja.

Još je jedna korist svete pričesti koju označuje sam naš Gospodin: »*Onaj koji jede tijelo moje i pije krv moju, ostaje u meni i ja u njemu*«. (Iv. 6, 57).

Isus dolazi *prolazno* kao Bog-čovjek, da bi bolje uzmogao kao Bog *vječno* ostati. Euharistija uistinu na osobiti način *posvećuje, uzdržava, razvija* radostan nadnaravni život, život »Trojstva« u našoj duši. I kao takva pričest vanredno snažno *sjedinjuje* nas s Bogom.

*

Da dođemo do uskog sjedinjenja s Bogom, treba da on bude prisutan u nama — ne prisutan s visoka i izdaleka — već bez razmaka, sasvim blizu.

Ne sastoji li se baš u tome stanje milosti?

Bog s Mojsijem u plamenom grmu. Tu nema govora o uskom sjedinjenju. Bog je odveć visoko. Njegova veličina zablješćuje. Mojsije se prostro u prašinu.

Bog s dušom, zapravo usred srca. Šta bi tu moglo priječiti usko sjedinjenje? Bog nije više tako visoko. Njegova je veličina posve zastrta. I da čovjek ne kliče od zahvalnosti!

*

Usko je sjedinjen s nama onaj, kome možemo pristupiti bez bojazni, koga možemo susretati bez

poteškoća, s kime možemo govoriti po volji, i kad god zaželimo.

Mi dakle možemo biti usko s Bogom sjedinjeni. Pa šta čekamo da do tog sjedinjenja dođe?

*

Ali Bog je u meni nevidljiv. To je sigurno. Ali šta da iz toga zaključimo? Da »nevidljiv« znači isto što i »koji ne postoji«?

I stvari, koje se ne vide, mogu se zapaziti.

*

Govorili smo o Mojsiju, pa budimo njemu slični. Za nj je rečeno, da je »ustrajao« *kao da vidi Onoga, koga se ne vidi, invisibilem tamquam videns*« (Hebr. 11, 27.).

*

Uostalom pokušajte iz svijeta ukloniti ono, što doista jedino vrijedi — *nevidljive stvarnosti* — i sve će ostalo vrlo malo vrijediti.

Iz djela Oca Ramiere-a.

Čini se, da je došlo vrijeme, kad će ta velika zasada o utjelovljenju vjernika u Isusu Kristu, koja zauzima prvo mjesto u apostolskoj nauci, uzeti položaj jednako važan u pouci učenih kao i običnih vjernika, u bogoslovlju kao i u katekizmu; kada se više neće gledati na tu zasadu kao na neki sporedni dodatak, već kao na točku, na kojoj sv. Pavao temelji svu svoju vjersku i ćudorednu nauku, iz koje on sve izvodi i na koju on sve svodi.

Kada će se razumjeti, da to sjedinjenje, koje nam Božanski Spasitelj predstavlja pod slikom ujedinjenja čokota sa lozom nije tek pusta slika, već jedna stvarnost, da mi krštenjem postajemo stvarni sudionici života Isusa Krista, te da u se primamo ne u slici, već u zbilji Božanski Duh, koji je počelo toga života, i da mi, ne lišavajući se svoje ljudske osobnosti postajemo udovi božanskog tijela, i stičemo time božansku snagu i božansku sudbinu.

(Les Espérances de l'Eglise, IIIe p., ch. IV. § 2.).

POGLAVLJE III.

„SVOJI GA NE PRIMIŠE".

Prekidanje nutarnjeg saobraćaja s Bogom.

»Bog je došao k svojima i svoji ga ne primiše! . . .«

Činjenica tako okrutno žalosna — i uvijek istinita. Bog je sebi odabrao svoje prebivalište u nama. Ne kao mjesto, gdje bi se tek svraćao; nego kao stalno boravište, samo, dakako, ako mi to hoćemo.

No šta mi radimo?

Bacamo ga grijehom napolje, ne damo mu, da se kod nas nastani!

Dapače i kad smo pročistili svoju dušu, sjećanje na žalosne goste, kojima smo možda jednog dana dali sklonište u sebi, bolno nas peče.

To treba popraviti velikom ljubavlju.

Ako smo pak bili tako sretni, da smo ostali u milosti, prikažimo za druge žar nutarnjeg sjedinjenja, koje sve izravnava.

Moć grijeha.

S gledišta naše sudbine postojati, a ne biti u stanju milosti, znači isto što i ne postojati. Sveti Pavao veli: »*Si... caritatem non habuero nihil sum*«. — »*Kad ljubavi, tj. milosti ne bih imao, NIŠTA nijesam*« (I. Kor. 13, 2.).

*

Grijeh, koji nas po sebi utvrđuje u vječnoj smrti, stavlja nas u pravom smislu ispod ništavila. Govoreći o Judi naš je Gospodin rekao: »*Bolje bi mu bilo, da se nije ni rodio čovjek onaj*« (Math. 26, 24.).

*

Biti čovjek — jednostavno čovjek i ništa više, — puka je misao, koja ne odgovara stvarnosti. *Svetac* ili *griješnik* — to su jedine mogućnosti; sredine nema.

*

Čovjek nije stvoren po kakvoj filozofskoj zasadi, nego prema zamisli Božjoj. A po zamisli Božjoj mi smo *nadnaravna bića*, dakle veći mnogo od naravi.

Koban je to posao, ako po svojoj volji stanemo sebe smanjivati.

*

Kršćanska savršenost stoji u tom, da budemo kao »bogovi«; — »laička«, svjetska savršenost u tom, da budemo kao ljudi.

Ljudi!... Kad bi se svijet barem brinuo, da sačuva toj riječi njezinu vrijednost.

Bez Boga zauvijek.

Šta je *prokletnik?* Biće zauvijek u nemilosti, biće, u kome nema više Boga.

*

Biti proklet znači »biti zauvijek laiciziran«, živjeti bez Boga za vječnost.

*

A živjeti bez Boga? Dospjeti prije vremena u stanje prokletnika. Odlučiti se na neki način unaprijed da ćemo se zauvijek od Boga rastaviti.

*

Kakva li prizora u očima anđela vječni brodolom djeteta Božjeg! A za Boga tek, — koji shvaća svu strahotu toga, — kakvo li neizrecivo strašno viđenje.

Svetost prebivališta Božjeg.

Za vrijeme rata 1914. morala je obitelj Sarto u Veneciji napustiti svoju kuću. Odlazeći napisali su na zidove kuće: »Poštujte dom pape Pia X.« Kako ih je malo, koji poštuju svoju dušu i koji od drugih traže da poštuju stan Božji!

*

A ipak na krštenju su nas brižno opomenuli, *da živimo bez ljage:* »Primi ovu bijelu halju. Sjeti se, da ćeš je *neokaljanu* morati donijeti pred prijestolje Božje!«

*

Za mnoge gostoljubivost prema Gospodinu Bogu stoji u tom, da ga pokapaju u svom srcu, kao u grobu.

*

Koliko li duša sliči apostolima u Getsemanskom vrtu na veče Velikog četvrtka. Učitelj je s njima. On je i s nama. Ali zaboravljamo da bdijemo, da budemo s njime u društvu. A u tami nas nešto podilazi, možda misao da izvršimo izdajstvo.

*

Moja nutrina!

Bog mora biti, da se ne ustručava unići u stan, što mu ga ja nuđam. Kad o sebi ozbiljno razmišljam, sam se stidim ući u se.

*

Ovo *živo biće* koje prolazi... Je li zbilja živo? ... Ili je *mrtvac?*

Živi li moja duša?

Koliko je živih, koji ne slute, da su već odavna umrli.

*

Malo je osoba koje bi mogle boraviti zajedno s mrtvacem u svojoj blagovaoni ili svojoj spavaćoj sobi.

A ipak toliko je ljudi, koji u sebi žive sa svojom mrtvom dušom!

*

Ezekijel stoji pred zidovima hrama, »na ulazu unutarnjih vrata, koja gledaju prema sjeveru«.

»Misliš li«, kaže mu Gospod, »da ništa drugo nema ovdje, do onoga što opažaš? Probi zid i vidjet ćeš«. Ezekijel probi zid i vidje gmazove svake vrste i životinje prljave, koje su postale idolima Izraela.

»Probi još dalje«, reče Gospod. Ezekijel vidje veliki broj žena, kako oplakuju smrt boga Adonisa. »Još dalje«, i prorok opazi dvadeset i pet ljudi, koji okrenuše leđa pravome Bogu, te se klanjahu suncu (8, 5—19.).

„Moj grijeh".

Bolna je to nekad povlastica, da se možemo sjećati. *Pecatum meum... contra me est semper... Moj grijeh je uvijek... proti meni.*

Nema tragičnije tužaljke u cijeloj ljudskoj povijesti. Divno bi bilo zaboraviti! Ali biti prisiljen nečega se sjećati, to je strahovito mučeništvo!

Uvijek, između Boga i mene — grijeh. Svaki put, kad pokušam uspostaviti vezu s Bogom, pojavljuje se grijeh — *moj* grijeh, peccatum *meum.* Svaki put, kad zašutim on iskrsava. David je govorio »moj«. A ja?... u jednini ili množini?

*

Ne muče me moje želje za *napredovanjem.* Muči me to što moram žaliti za nekadanjim *nazatkom.* Tantalova kazna, samo obrnuta.

Galijaševi okovi... Orao, koji se bacio na antilopu i ne pušta je. Sjećanje, što izjeda i okrvavljuje svojim pohlepnim kljunom, kome nikad nije dosta i koji znalački prekapa svaki kutić duše.

Kad čovjek misli, da se sve stišalo i smirilo, ah, tada opet oštra bol! ... Eto ptice-grabilice spomi- njanja. *Pecatum — semper! Grijeh — uvijek.*

Tko će mi dati blaženi dar zaboravljanja?

*

O kad bi u času grijeha čovjek mislio, da će čitav život morati nositi jaram sjećanja!

*

Grijeh. Tamo, u tamnom kutu, kao kakva zaspala neman, ali koja još diše. Iza željeznih rešetaka, koje sam ja tako brižno lokotom zatvorio... Ali on je to. I on je tu već deset, dvadeset, četrdeset godina. On ne može umrijeti. I na tim njegovim pandžama ima možda tragova koječeg, što mi je odvratno. Šta, da su to tragovi poubijane nevinčadi?

Galerija prošlosti.

U davnim vremenima, u nekom sredovječnom dvoru, kad bi sve polijegalo na počinak, jedan od velikana išao bi — svakog dana — prema galeriji, gdje su duž zidova bile obješene slike, što su slavile povijest slavnih, junačkih djelâ njegovih pređa.

Kad se sve smiri, kad se stiša buka i mi uđemo u svoj muzej uspomenâ — iskrsavaju također velike

freske ili jednostavne slike — ali kao kakva kobna izložba naših poraza!

*

Šta o meni ljudi misle? ... Ne znam! A i svejedno! No šta sam u zbilji? ... Eto, to i to!

I onda da mi bude teško, sam sebe prezreti!?

*

Spasonosno je pomišljati na naše strašne sposobnosti da činimo *zlo*. One, nama na sramotu, prikrivaju se i u životu zasad sasvim vjernom. Ali je još korisnije misliti na naše divne sposobnosti da činimo *dobro*. One se prikrivaju, ma i ne bili ni toga svijesni, i u životu nekoć silno griješnom.

*

Bolno je sjećanje na vlastite pogreške, vrlo dobro za pokvarene i zle duše, ali ono je katkada zlo za dobre duše.

Milost odrešenja.

Kako li bi bili nesretni, *da nema odrešenja!*

*

Smrtni grijeh i Bog odilazi. Odrešenje, i Bog se vraća! Čudne li moći u toj svećenikovoj ruci, koja

znakom križa nad našim raskajanim srcem ništi sve grijehe.

Okrene se samo jedna električna poluga i Niagarini slapovi osvjetljuju cijelu Ameriku. *Ego te absolvo, odrešujem te,* i eto Niagara Božjeg oproštenja spušta se na našu dušu, brišući zauvijek s nje svu našu rugobu.

*

Ispovijed je više nego stvaranje.

Stvaranje izvlači iz ništavila. Ispovijed odvodi u ništavilo.[1]) Staviti *ništa* tamo, gdje je bio grijeh iziskuje više moći, nego staviti *nešto* tamo, gdje ništa nije bilo. A Bog je učinio i to čudo. Za stvaranje bilo mu je dosta da samo pomisli; za opraštanje treba da zaboravi. A on ide i dotle u svojoj ljubavi. Po čudesnosti sakramenta pokore!

„Pouzdaj se sinko!“

Ipak nešto me smeta u mojim odnošajima s Bogom. On je odveć velik. A ja sam i odveć bijedan. Uvijek, svaki put, kad ga molim za razgovor satire me spoznaja moga siromaštva! . . .

Ništa se ne boj! Zar ne znaš da je on bogat za *obojicu?*

---

[1]) U tom smislu, da uvreda (culpa) učinjena Bogu, time nestaje.

A napokon, čemu baš da s njim govoriš *o sebi?* Kako bi bilo da mu govoriš *o njemu?*

*

Ali sa svojom bijedom kako da se usudim? Koči te osjećaj razmaka? Obraćaj se u molitvama Bogu, da on premosti taj razmak. Od neba do nas. Od naše duše do Boga. I da postanem jedno s njime. »*Tu in me et ego in te et sic nos in unum. Ti u meni i ja u tebi i tako da obojica budemo jedno*« (Naslj. Krista knj. IV., gl. XIII. r. 1). Čemu naglašavati, da je tobože nemoguća uska unutarnja veza s Bogom, kad je on sam dokinuo tu nemogućnost ustanovivši između nas i sebe savršenu zajednicu života, imena, dobara i nasljedstva?[2])

*

Grijeh nije i ne može biti zapreka, da ljubimo Boga, niti da Bog nas ljubi, samo ako se između grijeha i nas postavilo *pokajanje i pouzdanje.* Vidiš Magdalenu. Učitelj je nije prezreo. On je zove. On želi, da bude podno njegovoga križa. I po uskrsnuću opet hoće, da s prvima i ona dođe grobu.

---

[2]) Otac de la Colombière piše (44. list) nekoj redovnici, koja je imala napasti protiv pouzdanja: »Čini mi se, kao da čitam u vašoj savjesti, i kao da u njoj otkrivam vašu nezahvalnost prema najvećem Dobročinitelju. Ali sve me to... još više uvjerava o beskrajnom milosrđu Božjem prema vama, jer samo On je tako plemenit, da se sav predaje dušama, kojima ga ništa ne privlači do njegove punine milosti i zadovoljstvo, da čini dobro«.

Pa i drugim griješnicima on uvijek prašta i kako nježno: »*Pouzdaj se sinko, opraštaju ti se grijesi tvoji.*«

Zar da čovjek, poslije svega toga, očajava?

Ljubav sve popravlja.

No zar mogu zaboraviti, da ima jedno blaženstvo, koje je samo čistima pripravljeno? A ja sam griješio! . . . Jesam li time zauvijek lišen radosti prisnog sjedinjenja s Bogom? »*Beati mundo corde quoniam ipsi Deum videbunt, Blago onima, koji su čista srca, jer će Boga vidjeti*« (Math. V, 8.). Čine li čisti neku posebnu zatvorenu kastu? A oni žedni siromasi, što su klonuli, no kojima je Bog u svom milosrđu sačuvao žeđu, šta će raditi? Zar ga oni neće vidjeti? Zar su oni posve i neopozivo isključeni od gledanja Boga?

To Spasitelj nije rekao. Kad je sišao s brijega, na kom je propovijedao blaženstva, nastavio je i dalje učiti! Slabim griješnicima, koji su mu pristupali, on je govorio drugim jezikom. Kao da je htio popraviti — nimalo međutim ne popuštajući — svoje prve tvrdnje. I onima što su griješili, on je otvorio divne poglede. On im je rekao, da ima nešto, što se može takmičiti sa čistoćom, — a to je ljubav. Za Magdalenu baš reče: »*Quia dilexit multum*«, »*Opraštaju joj se mnogi grijesi, jer je mnogo ljubila.*« Lc. 7, 47.).

Magdalena je ljubila. I na uskrsno jutro Krist se njoj prvoj ukazuje. Prije nego sv. Ivanu. *Videbunt, vidjet će.*

Blaženi oni, koji ljube. Usprkos njihovih prošlih pogrešaka i oni mogu Boga vidjeti.

*

— Ali Magdalena, kad se jednom predala Bogu, nije više padala. Može li Učitelj oprostiti i onome, tko je, nakon što mu se predao, prekršio svoja obećanja?

Pogledaj sv. Petra. Malo prije je primio prvu sv. pričest. Kakav trenutak! Tek je zaređen za svećenika . . . A ipak, tri puta se odriče svoga Učitelja.

Je li se kad desilo, da Gospodin nije oprostio? Ta on je od Petra učinio glavu svoje Crkve.

Veličina svetosti.

Da se nekoga *službeno* proglasi svetim traže se: ispitivanja, parnice i odbori. *Bit* međutim *svetosti* postoji, ako postoji stanje milosti.

*

Zar je *svetost* onda mala stvar? Naprotiv, netko je i s pravom rekao: »Stanje je milosti, *junačko stanje*«.

*

U zbilji života, tko hoće da je »u stanju milosti« mora biti u stanju žrtve.

»Držao sam«, veli Newman, stavljajući te riječi u usta Kalisti, »da nije moguće biti kršćanin bez gorljivosti«.

Nažalost! ...

*

Jedno bi na svijetu trebalo da nas plaši: to, da primamo tolike pozive, da se uzdignemo, a vječno ostajemo na razini *prosječnosti,* ako ne još i niže.

*

»Eto, šta si ti«, reći će nam jednom Bog.

»A evo, šta sam htio da budeš! Uspoređuj!«

„Vjernost do smrti".

Vjernost milostima, što na nas silaze, morala bi biti naša jedina briga. — O njoj jedino, ako smo gorljivi, ovisi stupanj naše kreposti. Ona jedina, ako smo slabi, osigurava budući naš život!

*

Potpuna svetost izgrađuje se na onom početnom nadahnuću, kome smo se jednoga dana posve predali.

Život je milosti nešto vrlo tajanstvena. Odbijemo li jednu, mi kao da prepadamo onu, što treba doći iza

nje; kao da joj dajemo znati, da i nju čeka slična sudbina. I da nije Božje dobrote, tko zna, da li bi ista milost dvaput pokucala na jedna vrata.

*

Istina je, da je: »Svaki gubitak koje god milosti, nenadoknadiv«. Ali jednako je istina, da još uvijek ima vremena, da se sve popravi«.

*

Spasitelj je jednom rekao nekoj svetoj duši: »*Ja sam u mnogim srcima poput neplodna blaga. Imadu me u sebi, jer su u milosti, ali se ne okorištavaju mojom prisutnošću; ti nadoknađuj to!*«

A u kolikim srcima Boga uopće nema?

I to treba nadoknaditi.

*

Svijet se udaljuje od Boga. Što se nas tiče, nastojmo da privučemo Boga u se i da se što više približujemo Bogu! Neka naša ljubav *nadoknadi* za prezir, a naš srdačni saobraćaj s njime za zaborav, što mu svijet pokazuje.

Iz pisama Sv. Katarine Sienske.

— Gdje si bio, Gospode, kad je moja duša bila tako rastužena napašću?

— U tebi, jer ja sam vjeran i ja se nikad ne udaljujem, osim ako me se grijehom protjera.

— Ali, ako si bio u meni, kako da te nijesam osjećala? Kako da nisam ćutila topline, kad sam bila tako blizu vatre? Kako da sam naprotiv, osjećala samo hladnoću, žalost i gorčinu te mi se činilo, kao da sam puna smrtnih grijeha.

— Hoćeš da znaš, kako sam bio u tebi. Reci mi, šta je ono, što prouzrokuje smrtni grijeh? Samo htijenje. Nema ni grijeha ni kreposti bez volje. Ti nijesi na grijeh privolila, jer tada bi uživala u zlim, demonskim mislima. A baš obratno je bilo: ti si jecala i bojala se, da me ne uvrijediš. Vidiš, i usred tih borba, ja tajanstveno u tebi prebivam. — Ta odluka, da ćeš biti vjerna, bila je znak, da te neću ostaviti. Znaš li, kako sam se s tobom sjedinio, premda ti to nijesi osjećala. Misli na moj križ. Bio sam sretan po sjedinjenju moje božanske naravi s mojom ljudskom naravi, a ipak moje je tijelo trpilo, jer je Otac povukao u se svoju moć. Pustio me je da trpim, ali nije raskinuo veze, što me s njime sjedinjuje. Ja često uskratim utjehu, no milosti nikada. Milost se gubi jedino smrtnim grijehom.

(Lettres. — Poussielgue 1886., sv. III. p. croix str. 201.)

POGLAVLJE IV.

DRAGOCJENOM SMO KRVLJU OTKUPLJENI.

Poštivanje nutarnjeg saobraćaja s Bogom.

»Agnosce, o Christiane, dignitatem suam«. Upoznaj, kršćanine, svoje dostojanstvo, — govorio je papa Lav.

Mi mnogo vrijedimo. A toga ne znamo.

Očita bijeda duhovnog života sastoji se u tom, što čovjek nema dovoljno visoka pojma o svojoj vrijednosti. Kad bi se znali diviti, diviti samima sebi, postali bismo sveci.

Onaj je velik, za koga se Bog posvema dao.

To treba znati.

Treba shvatiti na što nas to obvezuje.

I prema tome udesiti svoj rad.

Određenje i vrijednost čovjeka.

Po mislima i namjerama Božjim mi smo svi stvoreni za to, da budemo *sveci*. I po svojoj prisutnosti u nama Bog hoće da nas takvima učini.

Neizmjerni je Bog u čovjeku. A ipak ima ljudi, koji *Neizmjernog* smatraju *ništicom*. Ne budi i ti jedan od njih. Postupaj s Bogom kako zaslužuje. On je vrijedan toga.

*

Zar da pristanemo biti ljudi »svoga« vremena, kad nas je neodoljiva sudbina odredila za vječnost?

*

Naše su ruke pune blaga. Ne ruke, već duša. Samo nitko to ne bi rekao. Čudni smo mi kršćani! Vrijedimo tako mnogo, a cijenimo se tako malo!

*

Neprocjenjivo li je divna duša jednog Vinka Paulskog, župnika Arskog, Ignacija Lojolskog, Franje Asiškog!

A ja sam kupljen uz istu visoku cijenu kao i oni: »*Magno pretio empti estis, kupljeni ste velikom cijenom*« (I. Kor. 6, 20).

*

Jedno je samo važno: *naša duša i nadnaravno blago, što se u njoj nalazi.*

Pošto se prodaje duša?

Elizabeta Engleska žrtvovala je svoju vječnost za 30 godina vladavine.

Ne napušta li čovjek kadgod svoju vječnost i za mnogo manje?

*

Ezav je prodao svoje prvenstvo za nešto leće.

A mi prodajemo naš naslov sinova Božjih za jednu misao, za jednu želju, za jednu bisernu ogrlicu, za komadić kruha!

»*Osramotiše me za šaku ječma*«, kaže Gospodin. (Ezek. 19.).

*

A kakav *užitak* imamo od toga?

Evo priznanja jedne iskrene duše: »Čovjek progleda tek onda, kad je prekasno. Kao da se žuri počiniti glupost, da bi je kasnije bolje mogao okajavati: očekuje jedan mali užitak, koji ne mora doći,

a koji odmah za tim ostavlja tugu i odvratnost... Radije umrijeti!«

Užitak u času napasti. I užitak, kad je grijeh počinjen. I za to *ništa*, mi dajemo *sve!*

Kako čuvam svoju dušu?

»*Qui non accepit in vano animam suam, tko nije uzalud primio dušu svoju*« (Ps. 23.). Kakvih li izraza! Primiti uzalud svoju dušu. Uzalud to znači ni za što. Blago, kojim je Bog htio napuniti moju dušu — svojim vlastitim životom — primiti *uzalud*, ni za što. Kakve li strašne sposobnosti: moći uzaludnom učiniti Božju želju, žrtvu Isusa Krista i bezbrojne darove!

Treba li mnogo za to? Popustiti samo jednoj zloj *napasti* u velikoj stvari.

Kako ću odsad dobro moliti onaj dio *Očenaša:* »I ne uvedi nas u napast!«

*

Moramo paziti. Nebo je s nama. Ono je i u nama, ali mi smo na zemlji. U *svijetu* hoćemo da sebi osiguramo *spasenje*. Ali ne zaboravimo, da živimo *u palom* svijetu.

*

Zađimo dublje u strašni smisao riječi: *zauvijek propasti*. Kakav završetak! Mi s užasom pomišljamo

na mogućnost da propadnemo na ispitu, da propadne nešto, što smo poduzeli. Ali sam propasti i zauvijek!

Još kad bi zauvijek *propasti* značilo posve napustiti svoje biće: povratiti se u ništavilo! Ali ne. Bačeni jednom u biće »mi neizbježivo jesmo«, osuđeni smo da postojimo. Zauvijek propasti ne znači stoga istrgnuti se sam iz sebe, odijeliti se sam od sebe, već to znači biti privezan uza se poput roba na galiji, a ujedno neprestano biti skupa sa svojom beskrajnom mukom.

Neizrecive dubine zla.

Jesam li mišlju dovoljno duboko zaronio u *sposobnost moje slobode da čini zlo?* Iako određen za *beskrajnu ljubav u beskonačnom sjaju,* ja ipak mogu više voljeti *vječnu noć u vječnoj mržnji!*

*

Uživanje skopčano s teškim grijehom... Ništa? Pogledaj bolje! Kad se radi o tom da ga se kazni, treba *vječnost muka.* A kad se radilo o tom da bude oprošteno — *smrt Boga...*

*

Sad ćemo razumjeti Paskala, koji obuzet mišlju na neizmjernost i baveći se ovom stvari kaže: »Treba samo razumjeti riječi *dobro* i *zlo*«.

Da se odlučimo napustiti sve blago, što nam ga Bog daje? Recimo! Ali tko će za to dati dostojnu odštetu? »Krist je dao *svu svoju krv za nas*«. Tko može, nek to plati! Za manje ne pristajem!«

Cijena naše duše.

Šta bi sve tko dao za moju dušu?

Đavo? — *Nesumnjivo cijeli svemir.*

A Krist? — Svu svoju *krv;* on ju je već do zadnje kapi dao.

A Marija? — Znam: cijeli svoj mučenički *život.*

A ja? — *Ništa.* Ja bih je dao za što god!

*

Bile su i ponude.

Isusu u pustinji:

»Sve ću ti dati, ako padneš i pokloniš mi se«, ako samo napustiš duše. Ako mi ih predaš. Hoćeš li?

Krist se nije prigeo.

Ali kad mu je u Getsemanskom vrtu Otac rekao: »Daj mi svoju krv, duše ću ti dati«, — Krist je pao na koljena.

*

Kad je u jednoj bitci David strašno ožednio, zatraži malo vode iz studenca na vratima Betlehema. Doznavši međutim da su tri čovjeka stavila

na kocku svoj život, da mu je donesu, reče: Ne daj mi, Gospode, da pijem takvu dragocjenost. Tä držao bih, da sam utažio žeđ krvlju tih ljudi.

A mi? Mi tako malo cijenimo »vodu milosti, što ključa do u život vječni«. Da nam je međutim stavi na raspolaganje, netko se također izložio opasnosti, i još više: samoj smrti.

*

Mi smo Boga mnogo stajali! ...

Da stvori svijet, dostajalo mu je, da progovori. Da ga otkupi, trebalo je, da mu probiju ruke, noge i srce.

Da nas stvori, bila je dovoljna jedna riječ, a da nas otkupi bio je potreban i posljednji njegov uzdah. Da svemir stvori dosta je bio zvuk njegova glasa, da nas otkupi trebala je krv njegovih žila.

Otkupiteljeva ljubav.

Otkupljeni, mi smo našli otkupljenje došavši na svijet, no mi ne znamo za vrijednost otkupljenja.

Predstavimo sebi svijet bez Krista, pa ćemo vidjeti, koliko ga moramo ljubiti.

*

Čovjek bi pomislio, da je Bog više ljubio »svoje sinove«, nego »svoga Sina«; svoje sinove, ljude, nego svoga Sina, Boga, kao što je i on; više svoje posinke, nego svog Jedinorođenca; svoje sinove bez ljubavi, nego svoga Sina, koji je sama Ljubav? Nije li Sina žrtvovao, da spasi sinove?

Obično se čudimo nečem, što tek prvi put vidimo. Križu se međutim počinjemo čuditi tek onda, kad smo ga sto puta gledali!

Netko je rekao: »Muka je Spasiteljeva prosto nepojmljiva«. I doista nema tajne, koja bi nas jače pritiskala. »*Proprio Filio suo non pepercit (Deus), sed pro nobis omnibus tradidit illum. — Za nas je Bog nemilosrdno žrtvovao svog vlastitog Sina*«.

*

Na što je Bog mislio, kad se odlučio ljubiti nas? Da je ljubio nekoga, koji je dostojan, dobro. Ali ljubiti nas, koji smo *ništa!*

Ljubiti nekoga, koji će znati uzvratiti ljubav, to je shvatljivo. Ali ljubiti nekoga, koji vrijeđa, koji se odriče, koji izdaje, koji živi u posvemašnjoj nezahvalnosti, zaboravu, kukavičluku, pa čak mržnji! ...

A Bog i takve ljubi. »*Nemo tam Pater.*«

Ne, uistinu, nitko nije u tolikoj mjeri Otac. Tako beskrajno dobrostiv Otac.

Zar nije Bog mogao bolje promisliti, prije no što nas je tako uzljubio? Nikoga se ne ljubi na slijepo.

On je ljubio. Dilexit. Poznavajući nas, on nas je dotle ljubio. Dilexit sic, tako nas je ljubio. Ja ne

razumijem... Ni ne trebam razumjeti. Ili bolje rečeno samo jedno je potrebno da razumijem: *kako* za uzvrat ja moram Boga ljubiti, i kako se poput njega posve moram dati: *sic dilexit... ut daret, tako je ljubio, da je dao Sina svoga* (I. Iv. 3, 16).

Lijepo je rekla sv. Katarina Sienska: »O neizreciva ljubavi! Da skuješ naše duše, ti si od svog tijela učinio nakovanj«.[1])

Šta dakle da učinimo? Ništa. Osluškujmo samo dobro udarce, koji su padali... Taj će zvuk učiniti svoje. Saberimo krv, što je tekla. Ona nam ne će dopustiti da hladni ostanemo.

»Hoću da me usred mojih poslova prati ta krv«, rekla je ista svetica.[2])

Živimo i mi tako, da pred nama na obzorju uvijek lebdi velika crvena mrlja Spasiteljeve krvi.

Skupo plaćeni trenutci.

Spoznaja sebe, bez Boga, vodi samo *očaju*. Spoznanja Boga prisutna u sebi dovodi nužno do posvemašnjeg *pouzdanja*.

Bog nije toliko unaprijed uložio, da bi sad lako pristao da nas izgubi.

*

Trpeći on je svemu odredio vrijednost.

[1]) Lettres, sv. III., pismo CLXXIV.
[2]) Lettres, sv. II., pismo CXXXIX.

Prolazi jedan trenutak. Ali on nije samo moj. Netko ima pravo na nj.

Spasitelj je baš za taj trenutak nešto pretrpio.

A časovi, koji su tako *skupo* plaćeni, ne smiju se uzaludno trošiti.

Govorim, smijem se, radim...

A svaki od ovih mojih čina spaja se kroz vrijeme i prostor sa svetim djelom Sina Božjega, koji je pred devetnaest vjekova žrtvovao svoj život za mene.

*

Najmanje nadahnuće, najmanji poziv da se uzdignemo ili da ne padnemo, natopljen je krvlju s križa.

*

Naš je Gospodin rekao jednom Anđeli de Foligno, — a preko nje i svakom od nas, —: »Nisam te tek od *šale ljubio*«.

*

Svetica ne znade, nego reći: »A kod mene je sasvim protivno. Moja je ljubav bila samo šala, dvoličnost, laž i pretvaranje.«

Tako ona, svetica! A mi?! Šta ćemo promucati? Hoćemo li se napokon odlučiti, da ozbiljno ljubimo?

Iz života Sv. Anđele de Foligno.

»Nastavljala sam optuživati svaki od svojih udova i pričati njihovu žalosnu povijest.

Isus je sve slušao s velikom strpljivošću.

»Kćeri moja, svi grijesi, što si ih učinila, kiteći se, nenaravno bojadišući svoje lice, nenaravno kovrčajući svoju kosu, sva tašta slava, kojom si se pokazivala pred ljudima, a proti Bogu, za sve sam to ja zadovoljio. Za sve bojadisanje i masti kojima si obeščastila svoju glavu, vukli su moju za bradu, trgali joj kose, izboli je trnjem, udarali trskom, iskrvarili je, ruglu je izvrgli, prezreli je, prezreli dotle, da su je trnjem okrunili.

Ti si bojadisala lice, da se pokažeš pred nesretnim ljudima i prosiš za njihovu naklonost. Budi mirna! Moje je lice bilo pokriveno pljuvotinom tih bijednika, bilo je izobličeno i naduto od njihovih pljusaka.

Ti si se služila svojim očima da gledaš ispraznosti, da gledaš ono, što ti škodi, da se veseliš proti Bogu. Moje su oči bile zastrte. Utonule su bile najprije u suzama, a onda u krvi. Krv što je tekla s moje glave otimala im je pogled.

Za zločine tvojih ušiju, što su slušale beskorisne i zle razgovore, ja sam slušao krive optužbe, uvrede, proklinjanja, izrugivanja, smijeh, smrtnu osudu, donesenu od nepravednih sudaca i također plač moje majke!

Ti si upoznala užitak jela i zloupotrebljavala si i piće, a moja su usta bila osušena glađu, žeđu i postom. Nudili su mi žući i octa.

Ti si ogovarala, ti si objeđivala, ti si se rugala, ti si klevetala, ti si lagala, i to lagala do krivokletstva . . . I još si koješta drugo učinila . . . Ja sam zato šutio pred sucima i krivim svjedocima, i moje zatvorene usne nijesu me ispričavale.

Tvoj njuh nije čist. Sjećaš li se izvjesnih užitaka s naročitim mirisom? Ja sam zato osjećao odvratan smrad hrakotine.

Tvoj se vrat kočio od srdžbe, strasti i oholosti. Moj je bio bijen i do modrica bičevima izudaran.

Za grijehe tvojih ramena moja su nosila križ.

Za grijehe tvojih ruku, što su radile ti već znaš dobro šta, moje su bile probijene velikim čavlima i pričvršćene uz drvo.

Za grijehe tvoga srca, moje je bilo probodeno udarcem koplja.

Za grijehe tvojih nogu, za nekorisno plesanje, za nedolično stupanje, za isprazno trčkaranje moje su bile probodene i prikovane uz križ. Mjesto tvojih cipela, po najnovijoj modi elegantno izrađenih, moje su noge bile krvlju oblivene.

Za grijehe cijelog tvoga tijela bio sam pribit na križ i strašno namlaćen.

Za otkupljenje grijeha zbog tvojih izpraznih nakita, bio sam gô izvrgnut očima sviju.«

Krist je tako govorio.

A zatim dodade:

»Ne ćeš naći ni grijeha ni bolesti duše, za koju ja nisam podnio muku i pripravio lijek.«

(Le Livre des Visions et Instructions Trad. Hello ch. XXXV.).

POGLAVLJE V.

SJEDINJENJE S BOGOM.

Ostvarenje uskog sjedinjenja s Bogom.

Mihi adhaerere Deo...
Sjediniti se s Bogom...

(Ps. 72, 27.)

»Tko će nam reći, — pita Bossuet, — koji je to skriveni dio naše duše, od kojega su Otac i Sin učinili svoj hram i svoje svetište. Tko će nam reći, kako usko sjedinjeni s njome oni tamo stanuju, kako je proširuju, da se u tajnim dubinama duše posvud rasprostru, da obuzmu sve njene moći, da udahnu život svim njenim djelima?

O čovječe, zar nikada ne ćeš shvatiti, šta ti je tvoj Bog učinio?

Vjeruj samo, ali živom vjerom: ne ćeš trebati drugog hrama do sebe samog da mogneš moliti. Kako te Bog izbliza sluša! On je u tebi, On u tebi prebiva, On u tebi vlada, njegov je Sin s njime zajedno u tebi ... On ga neprestano šalje iz svog krila u tvoje. On ti šalje i Duha svoga, nevidljivoga posvetitelja tvoga hrama.

(Méditations sur l'Évangile. Med. XCIII, 2e série).

„*Intimo meo intimior*“.

Malo je živih kršćana. A zašto? Jer ih je malo, koji žive od Boga, koji živ prebiva u njima.

*

Bog nije biće prošlosti. On je biće, koje *sada* živi. Nije on nikako osoba iz prijašnjih vremena, već naš suvremenik. I on ne stanuje samo »sasvim blizu nas«. On je mnogo bliži od susjeda, on je kod nas, u nama, kao *gost naš*.

Kakav je naš odnošaj prema božanskom gostu?

Nijesmo li mi često kao stranci prema njemu?

*

Ići s Bogom u nutrini duše, to je, kako veli: »Nasljeduj Krista« *značajka* duše, koja želi napredovati (Knj. II. g. VI.) Ona će se, dakako, baviti i drugim poslovima. Ali sve će to biti kao usput. Njezin prvi, glavni i bitni posao jest: *ambulare cum Deo intus, ići s Bogom u nutrini duše.*

*

Bog je u meni. Još više: on je, sasvim stvarno, *bliži meni, nego sam ja sam sebi: Deus intimo meo*

intimior; veli sv. Augustin. To nije rečeno u prenesenom značenju, niti je to kakvo pretjerivanje.

Trebalo bi, da ni za me ne bude to više *tajna.*

*

Čitavo naše biće ispunjeno je neizmjernošću, a mi to nosimo tako lagana srca!

*

Čovjek je *najmanje prisutan* tamo, gdje je Bog *najprisutniji:* u srcu, na nebu, u svetohraništu.

*

Čudno je uistinu to naše ponašanje: *najmanje* smo tamo, gdje bismo *naročito* trebali biti.

*

Izvanredni čudesni događaji osvajaju. Postanu li međutim svakidašnji, već nas ne privlače.

Bl. Dj. Marija došla je u Lurd samo *jedan puta.* I ljudi grnu u Lurd.

Bog dolazi u nas . . . *svaki put, kad hoćemo.* A tko od nas i pomišlja da hodočasti u vlastitu nutrinu, u središte samoga sebe?

*

Šta li Bog misli o nama, kad ga uvijek *posve sama* ostavljamo?

Žive pokaznice.

O nekom se reklo: »Njegov je duh bio poput katedrale, u kojoj bi uvijek bilo izloženo Presveto Otajstvo.«

Kad smo u stanju milosti, zar mi također nijesmo žive crkve? Zar nije Bog posve *stvarno, duhovno* i *neprekidno* prisutan u nama?

*

Pravedne duše, ističu se pred Bogom između ostalih, kao pred nama tornjevi crkava iznad krovova grada.

*

Ma kamo išli, nastojmo čuvati dojam, da se stalno nalazimo tik uz *svetište.*

Šta je *svetohranište moje duše?* — Hram Božji? *Templum Dei?* Ili možda svratište karavanâ?

*

Svećenik, kod svete mise, drži pokriven kalež. A i moja je duša takav kalež. Bog se u njoj nalazi. Ne puštajmo dakle u nju ništa drugo i držimo kalež *pokriven.*

*

U nekim zemljama zabranili su procesije. Ali one prolaze ulicama svaki čas, jer svaki kršćanin bez grijeha, ma kud išao, nosi Boga.

Zar će još zahtijevati, da ljudi ne budu u stanju milosti, kad izlaze na ulicu?

*

Kakove li radosti, da čovjek može nositi Boga i tamo, gdje ne će da za nj znadu!

*

No kolike li također odgovornosti! Treba naime da ljudi mognu po nama i *kroz nas* pronaći Učitelja. Mi smo svetohraništa i kaleži: sjetimo se, da još moramo biti i *pokaznice.*

„Uvijek treba moliti".

Ne zaboravljati Boga, to ne znači uvijek na nj misliti. To znači ne udaljivati ga ni od najmanje pojedinosti svoga života.

*

Mi preveć komadamo svoj kršćanski život, odveć ga dijelimo na odsjeke. Potrebno je biti pobožan ne samo nedjeljom, dok na crkvama zvone zvona, za vrijeme mise, ili kroz one dvije tri minute dnevno, kad ujutro ustajemo, ono par časaka između dizanja i oblačenja, između svlačenja i lijeganja. I izvan ovih

»službenih« čina pobožnosti, Bog je jednako ljubezan, jednako pristupačan i jednako bliz našem srcu.

*

Tko ovo jednom shvati znat će kakova je razlika između: *moljenja* i *duha molitve;* između *izvjesne pobožnosti* i *pravog nutarnjeg života.*

Čovjek ne može uvijek *govoriti* molitve, ali je potrebno, da uvijek ostane u *stanju molitve.* Nije li naš Gospodin rekao: *Oportet semper orare, — uvijek treba moliti* (Luk. 18, 4.)? Treba provoditi *život* neprekidne molitve.

Kad čovjek vodi nutarnji život?

Kad mu nadnaravne stvari postanu naravne.

*

U duši, koja je sjedinjena s Bogom, svi čini mole.

*

Dogodit će nam se, dakako, da se naš duh moradne udaljiti od misli na Boga. Naložimo tada svome srcu, neka ono u međuvremenu učini svoje. Kad čovjek ljubi, onda tako radi: »*Ja spavam, ali srce moje bdije*«, rečeno je u Pjesmi nad pjesmama. *Ego dormio, et cor meum vigilat* (Pjesma nad pjesmama, 5, 2.).

Troškovi sjedinjenja.

Usko sjedinjenje s Bogom treba platiti. Čime? Najprije cijenom *šutnje*, a zatim žrtvom *posvemašnjeg odricanja.*

*

Bog u meni živi. Koje mjesto, da odsad za se u sebi ostavim?

*

Bog i mi — u nama, to je jedan previše.

*

Sveti je Ivan Krstitelj govorio: »On treba da raste, a ja da se smanjujem« (Iv. 3, 30.). Ali zar je dosta smanjivati se? Sveti će Pavao upotrijebiti riječ »*iščeznuti*«. »*Ne živim više ja, nego on u meni*« (Gal. 2, 20.).

*

Ali tako iščeznuti znači uništiti se! Ne, već naprotiv postati *netko*. Tko pristane, da žrtvuje svoj život, nalazi Život.

*

Sveti Pavao, kad je htio reći: »Vaš je život sakriven s Bogom u Isusu Kristu« (Kol. 3, 3.), napisao je pred tim dvije riječi na oko čudne, ali od temeljnog značenja: »*Mortui estis, predpostavlja se da ste mrtvi.*

Ne možete sakriti svoj život u Bogu, ako niste mrtvi. Umrite, dakle, najprije samima sebi. Tada će uistinu vaš život biti sasma božanski s Onim, i po Onom, koji je sakriven u vašoj nutrini.

*

Učitelju, gdje stanuješ?

Dođi i vidi! (Iv. 1, 38.).

Učitelj kaže najprije: *dođi.* Treba najprije ići, a vidjet će se iza toga, kasnije. Samo nakon toga.

*

Ostaviti *sve*, to je tako malo, kad se radi o tom, da Njega nađemo!

Može li se uopće još nešto i nazvati »*ostalo*«, kad čovjek sve posjeduje?

*

Neka sveta duša, koja je samu sebe posve prikazala kao žrtvu, govorila bi: Ja postupam sobom kao s mrtvom. Ali taj »ja« što umire, to je tako malo!

Ima li u nas ove žive vjere i ovakve divne hrabrosti?

*

Sv. Terezija razmišljajući o tajni prijateljstva s Bogom, čudila se, što se u kršćanskom rječniku

nalaze riječi »mali grijeh« i »laka stvar«. *Mali* grijeh — da je uvreda nanesena Učitelju! *Laki* grijeh — da je zadana rana, pa bilo to i iglom! To je gotovo isto kao i reći: »baciti samo malko prašine po svetohraništu«. Ona je smatrala ovakovu bezobzirnost neizrecivo ružnom.[1])

Plodovi sjedinjenja.

Na spoznaji da je Bog u nama, temelji se naše *nadnaravno* poštovanje prema nama samima; na njoj se temelji i naša poniznost.

*

Kad znademo, da nam je Bog tako blizu, onda bolje razumijemo i razmak što je između Boga i nas.

*

Upoznati svoju tamu znači posjedovati veliko svijetlo.

*

Promatraj se! Odveć si malen, a da budeš ohol! A ipak silno si velik, jer Bog u tebi živi. Ovo dvoje nije u protimbi.

---

[1]) Kraljica Marija Leczinska, predbacila je sebi pred jednom od svojih pratilica, neku pogrešku: »Ali, gospođo, to je laki grijeh!« »Da, ali moje je srce, nanijelo time tešku uvredu!«

Nikad nisam tako podpuno *ličnost* kao kad počnem shvaćati, da Bog živi u *meni*.

*

U stanju sam milosti... Dok ulazim u ovu sobu, nešto vječna je ušlo *sa mnom*.

Anđeli to znadu. A ja, da to ne znam ili da o tome ne vodim računa?

Posjeti Gospodinovi.

Kad Bog *u me* dolazi, dolazi sa željom da me cijeloga zaokupi. Ali mi imamo tu čudnu i zlokobnu moć, da možemo odmjeriti područje njegova boravka, da možemo prisiliti Neizmjernoga, da se stisne u jednom sasma malom kutu.

*

Kad bi stvari pravo promatrali, vidjeli bismo, da je svaka minuta ono, što kaže sv. Pismo: *»posjet Gospodinov — transitus Domini«* (Knj. izl. 12, 11.).

Pohod Gospodinov, stalno uvraćanje, i ako hoćemo neprestani ***boravak njegov*** u našoj duši.

*

Šta je potrebno, da dođe do jednoga od tih pohoda? Velikih napora? Često puta, da postignemo

nešto sasvim neznatna, moramo se veoma truditi. A da dođem do blagodati pohoda Gospodnjeg, dosta je jedna jednostavna želja, samo jedan čin volje, samo jedan uzdah.

*

Posjet Gospodinov izgleda izvana neznatna stvar. Bog dolazi bez buke. Tiho, kao da se boji, da nas ne prepadne.

I kad je silazio u jaslice, napustio je sav vanjski sjaj. Nije došao kao kralj, već kao siromah.

A u Euharistiji? Još više.

I tako uvijek. Tako također dolazi i u nas po milosti. On ostavlja sve što sja. Drži se sasvim skromno. Ne sjeća toliko na Veličanstvo, koga treba svečano primiti, koliko na siromaha, koji se tiho, bez buke uvukao i koji ponizno moli malu pažnju s naše strane.

*

Nije dapače rekao za svoj naslov ni pri službenom ulazu. Ušao je ne najavivši se. I ako ga čovjek ne zapazi, ostati će na mjestu bez i jedne riječi. Kakva li božanskog načina postupanja od strane Boga! Čovjek bi gotovo rekao, da smo mi pretpostavljeni.

*

Bog kuca.

Jedni — tih je vrlo malo — govore: »Naprijed!« Drugi reknu: »Samo jedan čas!« Neki poruče, da već

imadu posjetu. — A većina se uopće ni ne udostojava osvrnuti na njegovo kucanje.

A mi? Zamislimo se malo. Tä o Božjem se posjetu radi.

*

Neka Bogu ni jedna vrata naše duše ne budu zatvorena.

*

Kad Bog dolazi, treba da smo mu uvijek na *raspolaganju.*

*

Sveti Aleksa dolazi nepoznat, da zaprosi konačište kod svojih roditelja. Smjestiše ga pod stubište. Proteklo je otad sedamnaest godina... I tek, kad je umro, prepoznaše ga. »*O da smo znali, da si to ti!*«

Bojmo se, da ne bismo zlorabili Božju finoću.

*

Nije vam stalo, da se odazovete toj milosti Božjoj ... A ne znate, da se na njenom kraju nalazi velika svetost.

*

Odazivajmo se božanskim pozivima. I, kao što je naš Gospodin tražio od jedne duše, tako i mi budimo *vjerni u svojoj vjernosti.*

Iz djela Sv. Terezije od Isusa.

Kad neka duša HOĆE da uđe sa svojim Bogom u taj raj, koji je u njoj...

Kad velim, neka duša HOĆE, jer morate znati, da to nije ništa izvanredna, nego da ovisi O NAŠOJ VOLJI; i da mi to možemo postići uz OBIČNU pomoć Božju. Jer ne radi se ovdje o višem uljevenom razmatranju, nego jednostavnoj sabranosti.[2])

Ima raznih sredstava, da se to postigne. Treba povući svoj duh od svih vanjskih stvari, da se u nutrini približimo k Bogu. Pa i u svojim poslovima moramo se zavući u svoju nutrinu, makar to bilo na trenutak; ... napokon moramo se malo pomalo privikavati, da se s njim polako razgovaramo.

Jako molim božanskog Učitelja, da bi ovim načinom naučio moliti one od vas, koji za nj ne znaju. Što se mene tiče, priznajem, da nijesam nikada znala,

---

[2]) Dvije su vrsti sabranosti: Jedna, koja ovisi posve o ljudskom nastojanju, koje je potpomognuto običnom milošću. Druga, koju se ne može ljudskim silama postići, i koju Bog daje kome hoće, bez zasluga, iz čiste dobrote. U ovoj knjizi govorimo — kao i sv. Terezija u ovom izvatku — o sabranosti, koju sami možemo postići i usavršiti našim plemenitim nastojanjem. To je uostalom najbolja priprava za ovu drugu, u koliko se uopće može govoriti o pripravi, kad se nešto bez zasluga daruje.

što znači sa zadovoljstvom moliti, dok me on sam nije u tome podučio.

Ako tko dakle želi da se privikne sabranosti, jer ona samo o nama ovisi, neka ne troši uzalud vrijeme. Nego neka se čuva i radi za svoje vlastito dobro, služeći se samim vanjskim ćutilima na korist nutarnjeg života. Ako govori, nek pokuša sjetiti se, da ima, na dnu svog srca, kome govoriti. Ako pak njemu tko govori, neka nikad ne zaboravi, da u svojoj nutrini treba slušati onoga, koji mu govori još iz veće blizine.

Neka misli napokon, da može, ako hoće, neprestano živjeti u tom božanskom društvu. Desi li mu se, da ovog nebeskog Oca ostavi dugo sama, neka to požali.

Ovu vježbu treba, po mogućnosti, činiti puno puta, a ako to nije moguće, ono barem koji put preko dana. Duša će se na to naviknuti i imat će otud, prije ili kasnije, veliku korist. Kad se duša na to navikne, sve blago zemlje ne će je od toga otrgnuti.

U ime Božje, — jer i tako se ništa bez muke ne stiče, — ne žalite vremena i mara, što ih god oko tog uložite. Uvjeravam vas, da ćete uz pomoć Gospodnju do toga doći za godinu, a možda i za šest mjeseci.[3])

Dao veliki Bog te nikad ne dopusti, da se udaljimo od njegove prisutnosti.

(Put k savršenstvu pogl. XXXI.).

---

[3]) Očito je, da se sv. Terezija ovdje obraća dušama, koje su već navikle na vježbe duhovnog života.

POGLAVLJE VI.

SREĆA SJEDINJENJA.

Radosti srca koje Boga ljubi.

Adhaerere Deo, bonum est.
Dobro je sjediniti se s Bogom.
(Ps. 42, 27).

Duši sjedinjenoj s Bogom obećano je »veselje i mir u Duhu Svetom« (Rim. 14, 17).

To veselje »nadilazi svaki osjećaj« (Filip, 4, 7).

To znači:

— Ono po sebi ne spada u područje osjećajnosti!

— ono, svojom slašću neisporedivo premašuje sva zemaljska veselja.

Čočjek može trpjeti, a ipak posjedovati tu radost, jer ona lebdi iznad svih ljudskih nevolja.

Bog, da osigura dušama njihovo posljednje savršenstvo, pripušta, da to veselje bude popraćeno trpnjom, što ga dovoljno ne posjeduju.

A ova trpnja, iako tako bolna, i premda ne prestaje biti trpnjom, ipak je neizrecivo velika radost. Nju nadmašuje samo radost posvemašnjeg posjedovanja Boga u nebu.

Radost ljubavi.

Veselje i svijetlo nerazdruživo su spojeni s klanjanjem Bogu. Pođe li Bog u nas, nešto se od tog uputi s neba i ide s njime, pjevajući slavu njegovu.

U čemu je pravo veselje? U tome, što je Bog prisutan.

Bog je tu, pa možete biti sigurni, da je negdje sasvim u blizini i pravo veselje.

*

Sreća duša u milosti, i koje su svijesne svoga blaga, dolazi iz tri izvora:

One posjeduju Boga.

Toga Boga, nitko, do njih samih, ne može im oduzeti.

Taj Bog ima samo jednu želju: da im se svakog trenutka više dadne.

*

»*Sto ad ostium et pulso, Stojim na vratima i kucam*«. Ako tko čuje glas moj i otvori vrata, ući

ću k njemu, i večerat ću s njim i on sa mnom« (Apok. 3, 20).

*

Sjetimo se u vezi s ovim mislima — učenika iz Emausa, koji su išli u društvu s Učiteljem, kako su ga pozvali da blaguje, i onda onog usklika te dvojice putnika: »Nije li gorjelo srce u nama, dok je s nama govorio putem!«

*

»Nasljeduj Krista« daje konačni izraz ovome srdačnom saobraćaju: »*Sicut dilectus ad dilectum loqui*«, *razgovor dvaju bića, koja se ljube* (Knj. III., gl. XIII.).

A jedno je od ovih dvaju bića bitna, vječna Ljubav!

*

Tko će ikad prodrijeti u dubinu ljubavi, kojom je sposoban ljubiti Onaj, koji je punina Ljubavi, kad nađe samo dušu, koja će ga primiti, koja se odlučila, da mu neograničeno ljubav uzvraća?

*

»*Veselje mi je biti s djecom ljudskom, Deliciae meae esse cum filiis hominum*« veli Gospod (Knj. M. VII. 31).

A mogu li ja sam sebi reći: »Veselje mi je biti sa svagdanjim Gostom djece ljudske«? — Mogu li to reći sasvim istinito: »Uistinu mi je veselje. Sretan sam, kad mogu biti s njime«?

Ako da, tad imam ključ Božjega prijateljstva.

Božje i naše želje.

»*Da mihi bibere*«. Žedan sam, daj mi da pijem.

»*Da mihi hanc aquam. Žedan sam, daj mi te vode*« (Iv. 4, 7 i 15.).

Iz susretaja ovih dviju žeđa, žeđe Spasiteljeve za našim dušama i žeđe duše za Spasiteljem, iz susretaja tog dvostrukog »daj mi«, izvire svetost.

Sretnih li duša, koje znadu željeti!

*

Može li, čovjek bez tuge pomišljati na sreću, što bi od svuda izbijala u svijetu, kad bi svi kršćani iskreno želili Boga, živjeli u stanju milosti i kad bi sve duše obdarene milošću živjele sabrane u svojoj nutrini?

Osjećaj Božje prisutnosti.

Znati da posjedujemo Boga, ne prati ni nužno ni obično osjećaj da ga imamo.

Posjedovati nipošto ne znači isto što i uživati, *sigurna prisutnost ne znači osjećana prisutnost.*

*

Ako se Bogu svidi, da sa svojom *prisutnošću* u nama spoji i osjećaj te prisutnosti, to je čisto nezaslužena milost, na koju ne smijemo unaprijed računati, a koja uostalom nikako nije mjerilo vrijednosti duše.

Izuzev ove posebne, i obično prolazne susretljivosti, koja nam je hotimice dana, a koju uostalom mudro duhovno vodstvo treba nadzirati, Bog ostaje *absconditus — sakriven,* Onaj, koji će se tek u drugom životu posve objaviti.

*

Sakriven je, ali prisutan i to posve stvarnom prisutnošću. Za nju znamo sigurno, jer nam i razum i vjera jamče o njoj. Ona izmiče našem iskustvu, ali ne bi smjela da izmiče našoj pažnji i našoj — sve jačoj — želji, da u nju što dublje zaronimo.

*

No može li čovjek znati, »da li je vrijedan ljubavi«? Riječi Crkvenice[1]) uznemiruju čovjeka, jer se krivo shvaćaju.

[1]) Crkv. IX. 1.: »Nescit homo utrum amore an odio dignus sit«. Što prevedeno znači: »Ne zna čovjek, je li dostojan mržnje ili ljubavi«. Tako stoji u tekstu Vulgate. Ali hebrejski tekst glasi: »Ni ljubav, ni mržnja nijesu poznati ljudima«.

Mogu li znati, da li sam *sada* bez teškog grijeha? Zašto ne?

Hoću li kasnije, počiniti kakav teški prestupak? To ne mogu posvema sigurno tvrditi. No mogu i moram očekivati od dobrote Božje, da mi se ta nesreća ne će nikada dogoditi, ako pazim i ako sam vjeran.

Stroga razboritost, dakako, u svemu. Ali iznad svega široko pouzdanje.

U dubinama Presvetoga Trojstva.

Kad vapimo: »*Bože u pomoć mi priteci, Deus in adiutorium meum intende*«, Bog ne treba izdaleka dolaziti. Ne treba dugo pripravljati svoje sile, da bi krenuo na put preko oceana. On je već sasvim spreman. On je posve blizu.

*

I ne radi se tu samo o blizini, već o *životnoj vezi.* Jedino što »viđenja« nema. Ali treba nešto i za poslije sačuvati!

*

U nebu »svijetlo slave« ne će biti posrednik između nas i Boga, nego će nam naprotiv, neposredno omogućiti, da Boga posjedujemo; da ga gledamo »*facie ad faciem, licem u lice*«, kako veli sv. Pavao.

*

Bog je prisutan u nama, on stanuje u nama, živi u nama. Dajmo ovim riječima njihovo najbogatije značenje i još uvijek ne ćemo iscrpsti svu dubinu onoga, što označuju. Kojom riječju da izrazimo tajnu srdačnog saobraćaja, što ga tri Božanske osobe međusobno imaju i što ga *u središtu naše duše žele imati s nama?*

U nama, sada, u ovom času, Bog Otac rađa svoga Sina, a od Oca opet i Sina zajedno proizlazi Duh Sveti.

*

Taj se tajanstveni rad Presvetog Trojstva, zbiva u *meni*, u ovom času, nevidljivo doduše, ali posve stvarno.

U meni...

Zatvaram oči. U istom času, baš u ovom trenutku, u najvećim dubinama moje duše, u tom tako tamnom, no često puta i veoma osvijetljenom podzemlju, gdje moje nutarnje biće neprekidno izbija i tone, izmičući meni samome u bezbrojnim zavojima, što vode do drugih bića, tamo upravo, uz sićušni tok mog ubogog života, *neizmjerni izvor bezkrajnog života šutke ključa.*

*

Búdi trajno svoju vjeru i osluškuj, kako u dnu tebe ključa neizmjerni Život...

Nastoj uvijek da vjerom otkriješ i slijediš brojne vidljive i sakrivene niti neizmjernog izvora, što obogaćuje siromašni tok potočića toga života.

*

Divi se osobito, kako te Bog sjedinjuje u čudesnoj *zajednici* s najvećim tajnama njegova bića.

I ja po milosti učestvujem pri božanskom rođenju Riječi, koje se u meni po Ocu ostvaruje. I ja po milosti sudjelujem u neprestanom proizlaženju u meni Duha Svetoga od Oca i Sina.

Consors divinae naturae, dionik božanske naravi. Ove riječi to jasno govore.

*

Čin, po kojem spoznajem Boga (ovdje na zemlji vjerom, a u nebu gledajući ga licem u lice), i čin, kojim Bog sam sebe spoznaje, dva su slična čina. Sv. Pavao i Sv. Ivan to svjedoče.[2]) A u Bogu to spoznanje prima ime: rođenje Riječi.

Isto vrijedi o ljubavi; to su dva slična čina. A čin Božje ljubavi zove se proizlaženje Duha Svetoga.

»Kao što si ti Oče u meni, i ja u tebi, da i oni u nama budu jedno... Ja u njima, i ti u meni, da ih veže savršeno jedinstvo«. (Iv. 17, 21, 23.).

---

[2]) »Sad poznajem dijelom, a tada ću poznati, kao što sam poznat, sicut et cognitus sum«. (1.Kor. 13, 12.). »Bit ćemo mu slični, jer ćemo ga vidjeti, kao što jest. Similes ei erimus... videbimus eum sicuti est«. (1. Iv. 3, 2.).

Prilagođujmo se Bogu!

Bog je *u meni.* Ne smijem se toliko truditi da ga prinukam živjeti svojim životom, nego moram gledati da ja živim što više njegovim.

*

Izbjegavajmo, uistinu, da Boga zatvaramo u svoje granice. To bi značilo zatvoriti more u jednu školjku, neizmjernost u našu sićušnost. Zapamtimo riječi sv. Augustina: »*Habitat in te Deus, sed ut te contineat. — Bog stanuje u tebi, ali zato da ti stanuješ u Njemu.*«

*

Otac Faber je običavao govoriti: »Ponašajmo se tako, da u tajni Presvetog Trojstva, budemo kao kod svoje kuće«.[3])

Nije li Učitelj sam rekao sv. Tereziji: »Traži me u sebi«? Ove riječi ne isključuju, već samo točnije određuju i proširuju one druge riječi: »Traži sebe u meni«.

*

Takvima je mislima nadahnuo Bog i ove stihove velike karmelićanke:[4])

Ne po svijetu tome pustom,

[3]) Oeuvres posthumes, sv. I., str. 114. (Lethieleux, 1906.).
[4]) Vie d'après les Bollandistes, sv. II., str. 485.

Već u srcu svome mene traži.[5])

*

Kad se gradila crkva nekog samostana u Parizu, kopajući temelje, nađoše bakrenu medalju u obliku srca; na jednoj je strani bila slika Srca Isusova s riječima: *Dieu en moy, Bog u meni;* a na drugoj strani Srce Marijino s riječima: *Moy en Dieu, ja u Bogu.*

Utisnimo živim slovima ove žive riječi u svoje srce. »*Vos in me et ego in vobis. Vi u meni i ja u vama*« (Iv. 14, 20.).

*

Otac Natal u svom poznatom djelu o Savršenosti, kao i svi učitelji duhovnog života, preporučuje, da često upotrebljavamo strelovite molitvice, da bi došli do sjedinjenja s Bogom, osobito u vezi s mišlju: »Bog je u meni; ja sam u Bogu.« On prebiva u meni,

[5]) Druga neka Karmelićanka, dostojna kći svete Terezije, govorila je: »O božanski živote, o božanski živote, prolazi mojom dušom i upravljaj mojim činima. U tvom krilu, o moj Bože, moj je život. Život, što je u tebi, kao razlivena rijeka, natapa sve, koji za tobom čeznu. A ja sam slična zrncu pijeska, koje na obali čeka val, da ga ponese u daleki ocean. Da, ostavit ću sve, što je moje i baciti se punom dušom u bezgranično more. Bože moj, daj da se penjem k tebi, ulazim k tebi neprestano, sve dok ne budem s tobom«. (»Soeur Marie Aimée de Jésus, du Carmel de l'Avenue de Saxe, à Paris-Natoye, prov. de Namur, sv. I., str. 482.).

a ja u njemu kao mala kapljica u njegovom beskrajnom oceanu«.[6])

*

Mogu ukratko kazati program mog nutarnjeg sjedinjavanja s Bogom: »U dubinama svoga bića živjet ću u Njemu«.

Sreća našeg srca.

Natrpajte svoje srce tisućama i tisućama izpraznosti, dodajte još more ničega. Mislite li, da ćete ga ispuniti?

Naše je srce po svom nadnaravnom određenju pozvano da živi u neizmjernosti. I dok ga neizmjernost ne ispuni, ono će uvijek ostati prazno.

*

Zašto većina ljudi nije sretna? »Zato, što se boji, da će, odričući se, biti nesretna«, veli otac Lallement.[7]) »A baš stoga ostaju uvijek nesretni«.

*

[6]) »Deus in me et ego in Deo: in me manet et ego in eo, tanquam in centro amabili et in pelago immenso perfectionum infinitarum«. De Coelesti perfectione sv. I., g. XIV., § 4.

[7]) Auktor knjige »La doctrine spirituelle«, u hrvatskom prijevodu »Nauka o duhovnom životu«, izdalo »Vrelo života«, sv. 1.

Kakve li ludosti, — kaže sv. Terezija, — kad prosjak odbija ponuđeno mu kraljevsko odijelo, i to zato, što će ozebsti, dok bude skidao svoje poderano!

*

Premda nijesu bez kušnje, radosti uskog sjedinjenja s Bogom tako su velike da sebične užitke učine dosadnim: »Tko je jedanput okusio u svojoj nutrini, tvoju slatkoću, moj Bože, on je nužno tužan, ako u tebi ne uživa«.[8])

*

Oni, koji su pili vode s izvora, nalaze kišnicu bljutavom.

*

Čovjek može trpjeti, a ipak savršeno se veseliti. To su dva različna područja. Sjeti se onog razgovora sv .Franje s bratom Leonom i riječi sv. Pavla: »Prepun sam veselja u svim mukama našim«.

*

»Tko je žedan, neka dođe!« — Kako je sladak a istodobno strašan ovaj nalog Božji u obliku molbe. On gori od želje, da uspostavi svoje *kraljevstvo*. Riječ je velikog značenja. Ali u čem stoji njegovo

[8]) Sv. Franjo Saleški: »Amour de Dieu«, knj. VI., gl. XV.

kraljevstvo? U nečem sasvim neznatnom, u tom, da ga ja ljubim.

*

Mi smo međutim možda kao o. Olier prije svoga obraćenja.

Bog mu je jednom govorio: »Hoću da ti se dadnem«.

A Olier, sav poplašen, odgovara: »Bože moj, ja te ne mogu nositi!«

»Ti si moje svetohranište, hoću da stanujem u tebi«, povjerava se Učitelj jednoj od svojih odabranica. »Da sam na tvom mjestu, ne bih sebe odabrala«, odgovara ona.[9])

Ali On upravo nas odabire!

Slasti i muke ljubavi.

»Ništa nije slađe od ljubavi, ništa divnije, ništa punije, ništa bolje na nebu i na zemlji, jer je ljubav rođena od Boga i jer se ne može smiriti, nego u Bogu iznad svih stvorenja« (Naslj. Kr. III, V, 3.).

*

A istodobno ništa ne zna tako mučiti kao ljubav.

»Kad čovjek u svojoj nutrini, očima punim beskrajne ljubavi promatra Božju neizmjernost, njegovu vjernost, kad razmišlja o njegovoj biti, o njegovoj ljubavi, o njegovim dobročinstvima, te kad zatim promatrajući sama sebe pobroji sve svoje zločine proti neizmjernom i vjernom Gospodu, on proti samome sebi plane takovom srdžbom i takvim prezirom, da više ne zna, kako da se dovoljno zgraža.«[10])

[9]) »Journal Spirituel de Lucie-Christine«, str. 78.

Postoje dvije neizrecive boli u duhovnom životu: Osjećati, da je Ljubav odveć daleko od nas.

Osjećati, da je Ljubav odveć blizu.

*

Odveć *daleko* . . .

Tada nastaje žeđa, koje ništa ne može ugasiti. »*Sicut desiderat cervus . . . Kao što jelen čezne za izvorima vode, tako duša moja za tobom Bože*«. To su boli iz Pjesme nad pjesmama . . . »*Veni Domine Jesu . . . Dođi Gospodine Isuse.* To su boli Magdalene na grobu: »*Reci mi, gdje je!*« Sa strogim još odgovorom: »*Nemoj me se doticati, jer još nije došao moj čas*«.

*

Na koncu neizmjerna želja da vidimo Boga. To je ono: »*Umirem što ne mogu da umrem*«, svete Terezije, ili oni stihovi »*Duhovne pjesme*«, ili žarke riječi u pjesmi »*Živa vatra ljubavi*«,[11]) ili ono Apostolovo »*cupio dissolvi, želim umrijeti*«, kad izne-

[10]) Ruysbrock.

[11]) Od Sv. Ivana od Križa: »Gdje u žeđi za Bogom počinje milost, koja nije »obična milost«, nije potrebno da ovdje opisujemo.

mogao od prevelike ljubavi žali, što se više nije mogao dati.

*

Odveć blizu ...

Tada je još gore. — Takav ponor: »*Tu mihi? ... Unde veniat*«?

Ti, k meni? Odakle dolazi ta neobična naklonost?

»Htio bih da se sakrijem, da pobjegnem od svjetlosti, od milosti, kojima me Isus obasiplje i kojima me želi obasuti. Ja trpim ne zato što ga ljubim, nego zato što ne ljubim, zato što sam nemoćna da ljubim Ljubav«.[12])

Ako Bog dadne glad, on rani. A zasiti li nas, rani još više. Sveci svi od reda to tvrde.

A stvar postaje još tajanstvenija, što uz sreću ovih dviju rana, sva ostala veselja postaju isprazna.

*

»*Ljubi me*«, kaže Bog. Taj zahtjev nas razapinje, kad se ostvari.

»*Ljubi me, kao što ja tebe ljubim*«. Zahtjev hiljadu puta okrutniji. Jer znamo da ono »kao« nikad ne možemo dostići. I to nam razdire čitavo biće; beskrajnom čežnjom neodoljivo nas vuče prema Bogu,

[12]) Caroline Clement od P. Henry S. S. R., str. 461. »Glad, kojom gladujem za Tobom Bože, daje mi život, a kad se Tobom nasitim, tada umirem«. (Sestra Marie-Aimée de Jésus). Slični se usklici ponavljaju kod svih duša, koje čeznu za Bogom.

a istodobno nam kaže, da smo po svojoj neizmjernoj nemoći beznadno daleko od njega.

*

Bog uvijek nadmašuje i najveće želje za Njim. Bez njega se umire, a dokučiti ga po sebi ne možemo.

*

Tko je prisustvovao svadbi, čuva svečano raspoloženje. Tko posjeduje, nastoji, da ima još više. Ali gle! »Nešto uvijek manjka!«

*

Imamo nebo, kad imamo Boga i kad znamo da je naš. Ipak to nije još blaženstvo: Boga zasad tek nesavršeno posjedujemo. »Bolno nebo«, rekla je neka sveta duša, koja je okusila boli te radosti.

Iz djela Oca Ravignana

Što je duhovna radost

To nije samo osjećaj, utjeha, sreća, to je krepost... to je prava sloboda duše, koja traži Boga. Ne biti dobar s Bogom, znači biti daleko od veselja.

Duhovna je radost spojiva sa svim stanjima duše, ona može da opstoji u svim okolnostima našega jadnog života. Ona je osjećaj nutarnjeg bogatstva. Kako to? Vi pripadate Bogu, pa kako biste ostali skučeni sami u sebi, u događajima i u stvarima ovoga tužnog svijeta, i svakidašnjem trenju? To je sve mučno, ja priznajem, ali vi imate jedno nutarnje prebivalište, jedno svetište, u kog svijet ne prodire, gdje Bog sam prebiva, i tamo uvijek možete reći: »Bože moj, tvoj sam! Ni tuga, ni oluja ne može vas istrgnuti iz toga skrovišta, tog nutarnjeg svetohraništa, gdje se možete razgovarati s Bogom: to je tajanstveno prijateljstvo, koje je već početak neba.

Za tu duhovnu radost treba moliti, jer po njoj duša mnogo napreduje, vodeći je čistoj ljubavi i stavljajući je između neba i zemlje.

POGLAVLJE VII.

ODSJEVI NUTARNJEG SJEDINJENJA S BOGOM.

Qui manet in me et ego in eo,
hic fert fructum multum.
Tko ostaje u meni i ja u njemu,
taj rodi mnogi rod.

(Iv. 15, 5.)

Sine me nihil. Bez mene ništa.

Bez sjedinjenja s Bogom ni jedan apostolat ne može uspjeti.

»Odakle to dolazi, da mnoga društva prividno vrlo dobro organizirana, daju tako slabe rezultate?« — pitala se utemeljiteljica »Prijatelja siromašnih« Terezija Durnerin. Otud, što BITNO nedostaje. Organizam ima ruke, noge, glavu, više jezika, no srca nema. Srce društva to je nutarnji život.

Čovjek dubokog razmatranja.

Mojsije se nalazio *usred pustinje — ad interiora deserti* (Knj. Izl. 3, 1.) — kad ga je Bog potražio, da ga učini osloboditeljem Izraela.

*

Prvo djelo, koga moram ostvariti bit će, da postanem čovjek nutarnjeg života. Vode teku s izvora.

*

Kad se duša povlači u sebe, to ne znači nužno, ni većinom, da se ona otima dužnostima prema bližnjemu, nego jednostavno da ih hoće spojiti sa svojim nutarnjim životom. »*Zaći u nutrinu*« ne znači uteći, odbjeći, već naprotiv: *postati sposobnim za vanjski rad.*

*

Mnogi govore u pustinji, jer ne dolaze iz pustinje.

Lijepo je to biti poslenik na njivi Gospodnjoj. Biti kao onaj za koga Krist kaže: »*Izađe da sije, exiit seminare*«. Ali šta koristi izlaziti, ako čovjek

nema sjemena? Da čovjek mogne vani sjeme sijati, treba da ga se prethodno sabire u svojoj nutrini: *Seminare semen, sjeme sijati* (Luk. VIII. 5.), a ne prazne riječi.

*

Riječi čine dobro, samo ako su u šutnji izmoljene.

*

Da uspješno mognemo raditi, treba nam dubokog razmatranja. To je jedini način da Vječnoga združimo sa svim našim pothvatima, i tako dođemo u posjed svemogućnosti Božje.

*

Contemplata aliis tradere, razmatranjem uočeno — drugima pružati — to je misao vodilja svih propovjednika, svih apostola. Drugima pružati »*contemplata*«, *ono što je razmatranjem uočeno*, a što zapravo znači proživljeno, *svojim očima viđeno*. U području Nevidljivoga vidi se samo duhovnim gledanjem, molitvom razmatranja. Tko dobro moli, dobro *i propovijeda.*

*

Savremenici sv. Ignacija Lojolskog zvahu prve članove njegove družbe, jer ih vidjevahu ujedinjene s Bogom: *clerici contemplatores, svećenici molitve i razmatranja.* A Bog ipak znade, da su ti muževi bili gorljivi sijači!

*

Kad je više duša s potpunim nutarnjim životom sjedinjeno u nekom apostolskom radu, a Duh ih Sveti nadahnjuje jednodušnim željama, oni postaju sila, kojoj se ništa ne može oprijeti.[1])

Jeka vječnosti.

Tko ti je dao glas tako privlačiv i tako silan? — »More, s koga dolazim«.

Ah! Kako neodoljiv i silan, kako božanski glas bi imao onaj, koji bi se vježbao ne da nadviče silu mora, nego koji bi marljivo posjećivao ocean bez granica, koji bi živio tamo, na obalama neizmjernih žalova vječnosti, na kojima svršava svijet, a počinje Bog.

*

Kako bi naš Učitelj vladao na zemlji, kad bismo mi uistinu radili kao »bogovi«! A rečeno nam je ipak: »*dii estis, bogovi ste!*« Kad bismo mi »živjeli«, kako

---

[1]) Don Chautard: »Duša apostolskog djelovanja« (Akad. Regina Apost., Sarajevo). Odlični pisac dodaje: »Velika je nesreća, kad među velikim brojem duša, koje su na čelu važnih pothvata, imade malo ili nimalo takvih, koje žive nutarnjim životom. Tada je božanska snaga kao sputana, »nadnaravno« više ne sja, izgleda potamnjelo. Zemlja propada. I Providnost tada kao da ide na ruku zlima, na račun dobrih.

bi on živio! Kolike li moći imati u sebi Onoga, koji je svemoćan! ...

Samo treba vjerovati u tu moć i u prisutnost te moći.

*

Ne smijem samo ništa činiti, što on ne bi mogao učiniti sa mnom.

*

Da apostol snažno mogne govoriti dušama, mora silaziti sa Sinaja. U rukama mu mora biti sv. Pismo. A u srcu žarki odraz razgovora s Bogom.

*

Sve je proti meni. Sam sam. Ništa se ne boj! Ako nastupaš »*per ipsum, cum ipso, in ipso — po Njemu, s Njime, i u Njemu*«, samo smiono pođi naprijed!

*

Sam s Bogom, kolika li većina!
Svi su protivnici tada skupa tek neznatna manjina.

Nutarnji život i vanjski rad.

U Bogu, čini *ad extra,* tj. oni, koji se odnose na stvaranje i upravljanje svijeta, ne uzrokuju nikakove promjene u njegovom nutarnjem životu.

Neka tako i naši vanjski čini, ne nanose nikad štete našem nutarnjem životu.

*

Ne pripadajmo nikada toliko drugima, da ne budemo više svoji, tj. Božji. »*Tuus esto ubique, svoj budi svagdje*«, preporučivao je sv. Bernard papi Eugeniju. Budi uvijek svoj!

*

— Čovjek drhće, kad pomisli da piše u prisutnosti presv. Trojstva, — govorio je E. Psichari.

Čovjek drhće, ali također i raduje se, jer to je uvjet plodnosti svakog apostolskog rada.

*

»Srce je pravog službenika Božjeg svetohranište, gdje stalno stoluje nevidljivi Bog. I u toj neprestanoj prisutnosti Boga u srcu svetaca, krije se prava tajna *nadnaravne snage svetosti; jer život milosti u dušama drugih ne uzrokuje slabo i palo dijete Adamovo*, već Duh Sveti, koji djeluje u njemu«.[2])

A mi smo se možda pouzdavali samo u naravne darove i ljudsko nastojanje. To je bilo krivo. Jedino *sjedinjenje s Bogom obraća.*

---

[2]) Sveta Katarina Sijenska.

„Signatum est super nos lumen vultus tui".)*

Kad se i ne bi radilo o tom da Bogu pribavimo slavu, vrijedilo bi da čovjek živi kao svetac; ako ni rad čega, a ono zato, da dadnemo vrijednost svojim riječima.

Mi nosimo Boga u sebi. On živi *u nama.* Mi to znamo. Mi i razmišljamo kadgod o tome... A ipak se od tog ništa možda ne vidi?... Činjenica je, da se tolike duše, strane Bogu, mogu našem Bogu u nama bez ikakvih posljedica približiti. Ljudi mogu biti uz nas bez ikakove duhovne koristi. *Sila Božja stanuje u nama.* A iz nas ipak ne izlazi nikakva sila, nikakva krepost? Ništa? Ništa što neodoljivo obraća? Ništa što bi vikalo dušama: Bog! Bog!

Jadni li smo mi posjednici Boga!

*

»Žalosno je to, ali istinito. Teško bih se sjetio i jednog jedinog snažnog trenutka. Kakvih riječi, koje bi osvajale. Pripravljao sam se hladno i mehanički, čitajući iz kakvog priručnika, u kome je, istina, bilo lijepih i pametnih stvari. No sve je to bilo bez oštrice, bez zanosa, bez šuma, bez udaraca, koji probijaju, bez ljubavi, — ništa, što bi očaravalo.

A zašto je tako?«

Tako je ispitivao svoju savjest neki propovjednik — protestant.[3])

---

*) Na nama se odrazuje sjaj lica tvoga« (Ps. 4, 8.).
[3]) Emerson.

„Slike Boga nevidljivoga".

Zar je moguće, da ćemo mi, koji smo u službi Riječi, ostaviti svijet onakav, kakvog smo ga našli? Zar je moguće, da kad odemo iz života, u svijetu ne će biti više vjere, više odricanja, više nade, više ljubavi?...

Ako je tako, zašto je tomu tako?

*

Poteškoća je, dakako naše službe — u poredbi s drugim službama u tom, što drugi mogu reći: »Dođite, pa ćete vidjeti!« — Dok mi kažemo: »Dođite, da ne vidite«, ili bolje rečeno: »Dođite, da vidite ono, što se ne vidi!« Ljude međutim uvjerava ono, što vide. Šta ćemo dakle raditi? *Postati netko, po kome se vidi.*

Ako čovjek uistinu ne bude netko iz »nevidljivog svijeta«, netko tko mu snažno pripada, ne će nikada moći proizvesti neodoljivo uvjerenje, da taj nevidljivi svijet postoji.

*

Kao službenik i djelitelj stvarnosti, koje se ne vide, ja moram biti čovjek, za kojega *vanjština* ne znači ništa.

*

To dakako traži velike žrtve! To traži, da žrtvujemo svu prividnu stvarnost. Bez tog ne ide. Mi ne

ćemo uskrisivati, ako prethodno nijesmo pristali, da sami umremo.

*

Anđeo treba biti, pa da se uzmogne dići kamen s groba.

Tajanstvena privlačivost križa.

»Kad budem uzdignut...
sve ću sebi privući«.
(Iv. 12, 32.).

Svako apostolsko srce mora sličiti Srcu Isusovu: buktjeti plamenom, imati na sebi istaknut križ i biti ovijeno trnjem.

*

Mjerilo su našeg vanjskog djelovanja naše nutarnje trpnje.

Poznata je riječ sv. Vinka Paulskog njegovim misionarima: »Bolje da trpite, nego da *djelujete*«.

Duše traže da im pristupamo s poštivanjem svećenika prema hostiji, a neke bi htjele, da ih se dotiču samo »ruke čavlima probodene«.

*

Između zvijezda postoji čudnovata privlačiva snaga. Oko svake vidljive zvijezde ima još množina zvijezda, koje ne vidimo.

Duša tim snažnije privlači što je svetija.

Šta o meni zavisi...

U ovom času o meni zavisi, hoće li biti više božanskog života u svijetu. Ako zaboravim ili zanemarim, posvećivati se u ovom času, Bog će imati vječno manje nadnaravnog blaga, koje bi prosipao po miljardama ljudi, koji žive i koji će živjeti.

Govori se o mogućnicima ovoga svijeta. *Mi spadamo među njih!* Nama pripada Božje blago i mi ga možemo darivati dušama, ako hoćemo.

*

Jedna samo sveta misao, jedna samo velikodušna odluka, jedno nadnaravno djelo, ma kako maleno bilo, jer potječe od posinka Božjega, tako je vrijedno, da ga ništa na svijetu, ne bi moglo nadomjestiti, ono se privezalo uz vječnu misao Božju.

Eto, od kolikog je značenja, što smo kad u milosti učinili!

A mislimo i na ono, što ćemo još trebati učiniti!

Svaka naša nadnaravna kretnja odjekivat će do kraja vremena. U nebu će biti duša, koje će dugovati svoj spas kojoj nepoznatoj duši, što se za nju žrtvovala i koja im je pribavila milost otkupljenja.

Hoće li i nama tko šta dugovati?

Iz djela Oca Fabera.

Ima li išta u cijelom svemiru, što bi samo od sebe imalo milost, osim same milosti?

. . . Kad bismo primili sve prirodne darove, sva savršenstva anđela, sve te prednosti ne bi bile ništa u poredbi s jednim samo stupnjem milosti, jer milost je dioništvo na Božjoj naravi.

Pođite, širite ovu nauku među svojim prijateljima, pokažite im, kakvo blago mogu zgrnuti pomoću milosti, pokažite im, kako jedna milost privlači drugu, kako ona postaje zaslužna i kako napokon zasluge dovode do vječne slave u nebu.

Molite, molite, da ljudi bolje i točnije shvate uzvišenost milosti, pa ćete postati skroviti apostoli Isusovi. Sve su milosti u Njemu i on gori od želje, da ih razdijeli. Pođite, pomozite Isusu. Zašto da propadne i jedna od ovih duša, za koje je on dao svoj život? . . . Ljudima nije stalo do njihova pobožanstvenjenja. Sv. je Pavao posvetio cio svoj život, da propovijeda ljudima o milosti, da moli Boga, da im je pošalje, i da ih potakne, da se njome dobro služe, kad je dobiju. Predragi kralju duša! Za kog drugog da žrtvujemo svoje dane, ako ne za Tebe!

(Tout pour Jésus, ch. 1. § 6.)

Završetak.

Da sad još ispitamo savjest i stvorimo odluku.

O čem da se ispitujem? O molitvi, jer o njoj sve zavisi.

Pisano je: »*Domus mea, domus orationis vocabitur, Moja će se kuća zvati kuća molitve*« (Math. 2, 20.).

Je li moja kuća, »kuća molitve«?

Odlučujem stoga, da ću postojano moliti.

Gospode, obećajem Ti, da se ne ću brinuti za *prošlost*, niti ću se uznemirivati zbog *budućnosti*, nego ću samo uvijek u *sadanjem* času misliti na Tebe, koji si u meni.

*

Evo razgovora dvaju svetaca: Msgra de Segura i župnika Arskog. On u kratko sažima sadržaj ovih stranica.

— Jednog dana, — pripovijeda časni slijepac, — kad sam velečasnom Vianneyu govorio o *tajni Boga, koji živi u nama,* dobri svetac stisnu mi ruku i plačući od uzbuđenja reče:

»*Oh! Kako je to dobro, kako je to lijepo! Sve je u tome!*«

*

Marijo, »Majko Božje milosti«, daj, da ova skromna zbirka misli samo to postigne, te se ostvare riječi Njezina Božanskog Sina, što ih je upravio sv. Mehtildi:

»Svi koji me traže vjerna srca, naći će u ovoj knjizi zbog čeg da se vesele; oni, koji me ljube, planut će još više mojom ljubavlju, a oni, koji trpe, naći će u njoj utjehu«.

SADRŽAJ:

